

JOSEFINKA

aneb :

Kdo se v Boha důvěřuje, na skále staví blaho své.

Pro naši mládež

upravil a vzdělal

JAN ČERNOHOUZ,

kaplan v Liboci.

V PRAZE.

Nákladem kněhkupectví B. STÝBLA.

Chalupa kres.

Tisk a sklad B. Stýbla v Praze. t.

J. Rybička ryl.

„ Ať umře, kdo mi ji chce vzítí ! ”

Na důkaz vděčnosti věnuje

svému milému Strýci

FRANTIŠKU ČERNOHOUZOVÍ,

děkanu v Dobrovici.

Ú v o d.

Léta Páně 1545 připadly vévodství Parma a Piacenza vévodovi Petru Aloisiovi Farneskému. Tím dosáhl, pocházející ze starého florentinského rodu, důstojnosti knížecí. Tehdáž za časů nepokojných a rozkvašených panovalo ještě pěstní právo. Kdo s koho, ten toho. Nedbalo se na právo, nedbalo se na spravedlnost. Jaký tudíž div, že nikdo nebyl majetku svého jist. Ušlechtilý Farnese opřel se mocně tomuto bezpráví. Avšak jako vlna mořská roztríští se na mocném úskalí: tak zmařena byla i jeho dobrá vůle. Ba popudil na sebe mnoho mocných nepřátel. Nad takou drzostí rozhněval se vznešený kníže hněvem spravedlivým. I vystoupil přísně, čímž nepřátely rozdurdil ještě více. Co byli slabší, hledali spásu v útěku.

Č á s t k a p r v n í.

Apenninská chatrč.

Hluboko v stinném údolí pohoří apenninského na polední straně stála chatrč. Byla skrovná, osamělá, takořka zastrčená a přírodou opevněna. Přistoupil-li ale blíže, užasls nad její okolím. Příjemná zahrádka rozprostírala se kolem chatrče.

Ovocné stromy ověnceny byly nadějnými květy. Bublající potůček, čistý co křišťál ovlažoval a napájel žíznivou zahrádečku. V bujně svěží trávě pásli se něžní beránkové, lehkomylně poskakovaly mlsné kozy. Od Božího rána oživovali mrtvou přírodu švitořiví ptáčekové a vzdávali čest a chválu Tvůrci nebeskému.

Chatrč byla sice malá, jednoduchá, pro nečetnou rodinu ovšem dosti pohodlná. A kdo tam přebýval v tom zákoutí? Starý rolník Božetěch s obstárlou věrnou manželkou Boženou. Byliť v této samotě zcela spokojeni, majíce čisté, dobré svědomí. Společně obstarávali hospodářství. Nezdálo se, že by byli od maličkosti v tomto stavu, v této chudobě žili. Neboť měli dosti domácího náradí a všecko se jen lesklo při záři sluneční. A když Božetěch do blízkého městečka se vydal, aby potřebné potraviny nakoupil, vytasil se se žlutáčkem aneb stříbrňáčkem, kterého asi sotva na svém malém hospodářství vyzískal. Byl také učiněný dobrák a tak skromný, že všickni, co ho vůkol znali, mu přáli. Jest to věru zvláštní štěstí, ujde-li kdo závisti a pomluvě. Vždyť mnozí pozorují každý krok svého bližního. A najdou-li na něm nějaké chyby, tisíckrát je zvětšují, aneb dokonce si vymyslí mnohou lež, jen aby špičatým jazyčkem klepati mohli. A na své dosti hrubé chyby zapomínají. Jen Božetěch byl miláčkem všech. Kam zavítal, byl rád viděn. Tu uděloval dobré rady, tu poučoval ze své vlastní zkušenosti, tu zase vyrá-

žel zábavnými příběhy, jinde zase těšil zarmoucené. A tak ho všickni náviděli, všickni s úctou o něm mluvili.

Po několik dní byla ošklivá, deštivá povětrnost. Otec Božetěch toužil už po jasném slunci. Chtěl se vydati na cestu, by nové zásoby nakoupil. Když se konečně vyjasnilo a slunce ve své nové kráse na obloze objevilo, chopil se Božetěch sukovité holi, obejmul věrnou družku a zaměřil kroky k blízkému městečku. Dle tamějšího obyčeje vyšinul se na trpělivého osla a na něm jel. Byl pak v městečku výroční trh a proto se Božetěch poněkud opozdil. A potom se sešel při obědě s dobrou společností, s níž se příjemně bavil. Konečně ale vstal, ješto už svrchovaný čas byl, ač nechtěl-li pozdě v noci přijíti. Osel si také oddechnul, posilnil se a kráčet nyní s hojným břemenem k Apenninám.

Božetěch pobádal osla a tak ještě za soumraku byl nedaleko chýše své. Tu zůstal osel najednou státi, špičatěl uši a naslouchal. I Božetěchu se zdálo, jakoby někdo úzkostně volal. Božetěch, ješto se vše zase utišilo, chtěl dále svou cestou jeti. Najednou ale zaslechl žalostný hlas. „Někdo potřebuje pomoci,“ pravil Božetěch sám k sobě. Střelhbítě nechal osla státi a spěchal v tu stranu, odkud nářek zavzníval. Nedaleko obtížné cesty byla skalnatá a trnám a křovím zcela zarostlá propast. Neznámý jí ani nespozoroval a kdo ji znal, vyhýbal se jí už z daleka. Z této prohlubně zavzníval slaby hlas. Božetěch věděl už, že někomu ne-

šťěstí se stalo. „Jak tu mám pomoci,“ bědoval Božetěch, „nemám ani žebříku ani provazu!“ „Stalo se vám něco?“ volal do prohlubně. „Bohužel,“ zavzněl temný hlas, „spadl jsem i s koněm dolů. Kůň leží na mně, hlava má jest roztříštěna, hodinka poslední se mi blíží. Odevzdávám se do vůle Boží, ale mám u sebe nevinného červíčka, který by beze mne zahynouti musel.“ Slova ta dojala citlivého Božetěcha. Hleděl roštím do prohlubně se dostat. A anděl strážný vedl jeho kroky, šťastně se tam dostal. Zde našel pod koněm vkusně ošaceného cizince s hlavou skrvácenou. „Mne nemůžeš už zachrániti“, pravil slabě cizinec, „ale tam to spící děťátko vezmi pod svou ochranu. Buď mu druhým otcem!“ „Upokoj se, ubohý cizince,“ odvětil Božetěch, „hned pospíším do blízké vesnice pro pomoc.“ „Nikoli!“ vece cizinec, „než bys přišel, není mne více, ale nebohé dítě potřebuje rychlé pomoci. Až toto zachráníš, přijď ke mně, ač už jen mrtvolu nalezneš. Vezmi i tento balík a za osmnácte let ho otevři, kde dítě bude v dvacátém roce věku svého. Potom se mnoho vysvětlí. Vezmi též měšec s penězi na výživu dítěte. A už spěchej s dítětem, bych pokojně zemřít mohl.“

Božetěch nevida jiné pomoci vzal dítě a pracně se s pomocí Boží dostal nazpět, začož vroucně Bohu poděkoval. Rychle chvátal do chatrče a vypravoval krátce Boženě, která se divila, co se stalo. Pak spěchal do vesnice, kde v hospodě několik rolníků našel. Jak mile se všeho dověděl,

vzali provazy a žebříky, aby nešťastného zachovali. Už byli u místa. Tu se vše osvětlilo. Smělý honec, hrabě Rodos'av, proháněl se se svou družinou na honbě. Tento hrabě byl v celém okolí nejmocnější, avšak krutého necitelného srdce. Hýření, honba, vojna byly mu nade všecko. Každý se ho bál, zvláště ale rolníci; neboť je ve své zpupnosti týrával. Proto se všickni s Božetěchem ukryli, až by divoká chátra odešla. Dlouho museli čekati. Konečně zašla záře světla, ve zdálí rozlehal se už štěkot psů. Tu teprv vyšli ze svého úkrytu a šli k naznačenému místu a rozžavše světla vydali se do prohlubně. Koně našli, ale o jezdci nebylo ani památky. Všecko jich pátrání, všechno namahání bylo nadarmo. Proto vrátili se domů rozžehnavše se s Božetěchem, jenž zamyšlen krácel ku své chatrči.

Částka druhá.

Mládí.

Božena šla už radostně Božetěchovi vstříc. „Milý Božetěchu,“ oslovila ho, „jakou radost učinils mi děťátkem! Pohleď, kterak spí jako andílek. Už se také probudila. Dala jsem jí mléka se žemličkou. Ó, jak se usmívala na mne, jak si zahrávala mými vlasy! Jistě, věř mi, musí pocházeti ze vznešeného rodu! jestiž tak spůsobná, má tak čistoučké a jemné prádlo. Víš-li pak, jak se jmenuje? Josefka; neboť v rohu šátku jest jméno její vy-

tkáno. Josefinka se jmenuje můj andělek. Nyní ale vypravuj už, co o cizinci ti známo?“ „Velmi málo vím,“ odpověděl Božetěch a krátce jí vše řekl, co se jim v prohlubni stalo. Božena podivným spráskla ruce a ráda by se dověděla co všetečná Eva, co asi v balíčku jest. Božetěch neučinil ale pod žádnou výminkou zvědavosti její zadosť. „Toť podivná, neobyčejná věc,“ jala se zase Božena mluvit, „Bůh buď s námi!“ „Nebud' jen tak pošetilá,“ vece Božetěch, „snad spadnuv s koně hledal pomoci a dostal se do rokle. Ostatně dokonal a nám zanechal za dědictví děťátko. Všemocný a nejvyšší moudrý Bůh tomu tak chtěl. Nemáme dítek, nejsme docela chudi a proto si Josefinku necháme a zbožně vychováme. Bůh nám to zase zvláště v stáří našem odmění.“

Dobří lidé považovali dítě za své. Božena byla mu nejněžnější matkou. Božetěch jsa dosti vzdělán těšil se už v duchu, jak ji bude cvičiti. Děvčátko rostlo zdárně. Příroda obohatila ji krásnou postavou. V očích se zračila mírnost a dobrota. Nikdo se nemohl na ni hněvati. Každého okouzila smíchem. Když v letech dospěla, vyučovala ji Božena v domácích věcech a odevzdala jí zahrádku. Zahrádka stala se radostí Josefinčinou. Zde nasázela zeleninu pro kuchyň a uměle spořádala, i rozličné květiny, což Božetěcha velmi těšilo.

„Kdo květiny miluje a uměle jich pěstuje,“ říkával, „prozrazuje jemné srdce. A Josefa jest útlocitá, proto co nejdříve udělám jí radost.“ Slibu

svému také dostal a přinesl jí několik vzácných květin, které se dovedné Josefince výborně dařily. Božetěch jí vzdělal zvláštní záhonek a zde si Josefa vše tak mistrně uspořádala, že by to dovedněji ani zahradník neučil.

Mimo zahrádku těšil Josefínu krásný beránek a dvě hrdliček. S těmi si hrávala ve své nevinosti. S potěšením pohlíželi staří na dětinnou hru.

Na nejhlavnější věc, která nás sílí a těší po celý život, na svaté náboženství také nezapomněli. Laskavě vštěpovali záhy v útlé srdce Josefínčino pravdy náboženské, kteréž se ujímaly a zdárně pučely. Jak zbožně, jak andělsky klekávala před Ukřižovaným, jak s celou duší ponořovala se v modlitbu! Jaký div, že rodičové pohnutím až slzy ronili.

„Poslyš, stará,“ pravil jednou Božetěch, když dívka umdlena už spala, „děvče potřebuje vyššího vzdělání, kterého my jí dáti nemůžeme.“

„Snad ji nechceš dáti pryč,“ odvětila zarmouceně Božena, „toho bych nepřežila. Po Bohu jest mi Josefina na světě nejmilejší.“

„Vidíš, stará, jak jsi popudlivá a nedočkavá. Věru i já nemohu bez ní býti. Avšak Josefa rozumí ženským pracem velmi dobře a stane se jednou řádnou hospodyní, ale duch potřebuje vyššího vzdělání. Ve svatém náboženství nemůžeme my ji jak se patří vycvičiti.“

„V tom máš pravdu, otče, svaté náboženství jest

pro každého poctivce nejvyšší. Co si ale máme počítí?“

„Rozhodl jsem se už. Zítra jest dole ve vesnici výroční pouť. Půjdeme tam všickni tři. Jak se podiví Josefka, až ponejprv vstoupí do chrámu Páně, až uvidí zbožné davy křesťanů, až uslyší hlasu dojemných varhan! Ctihodný farář jest můj přítel. Potěší se z dívky a vyslyší mne, aby směla k němu jednou týdně choditi, by sám ji ve sv. náboženství vyučoval.“

Božena Božetěcha radostí objala. Vše ujednali. Druhého dne ráno se Josefinka velmi podivila, když uslyšela, že ji rodičové vezmou sebou. Vyjma hornatou krajinu, kde žila, neznala ničeho. Tisícere představy a myšlenky kolovaly její hlavičkou. Tleskala ručičkama a radostí vejskala. Najednou se ale zarazila a pravila: „Když se tak daleko vzdálím, zvadnou mi květinčky a kdo bude ošetřovati mého beránka, kdo mé hrdličky?“ Když ji pak rodičové ujistili, že za několik hodin se zase vrátí a že se nemá praničeho co obávati, nastoupila zase prvnější radost. Nemohla se ani dočkati, aby do většího světa přišla.

Jak užasla, když dostoupivši vrchu, spatřila v krásném romantickém údolí hezkou vísku. „Jest to celý svět?“ tázala se ve své sprostnosti. Božetěch se smál a chtěl jí to vyložití, avšak její zvědavost upoutaly rozličné jiné předměty, tak že dávala otázku za otázkou. V tom zavzněly zvony. Co to? zůstala státi, až jí to Božetěch řekl. Držíc

Božetěcha za ruku vstoupila do kostela. Ach, jaká to krása! Oltáře skvostně ozdobeny, mocně a hojně plápolají světla, tolik zbožných křesťanů! Kdo to může vše najednou pojmuti. I věřící pohlízejí s podivením na zbožné krásné děvčátko.

Nyní nastala oběť nejsvětější. Zpěv provázen varhanami mocně se ozývá a Josefka jest takoruka bez sebe. Konečně přemožena zbožnými city vrhá se na kolena, spíná ruce a modlí se, modlí se tak vroucně, tak srdečně. Všickni se dívají na zbožné děvčátko. I pan farář si jí povšímnul. Po mši sv. dal si Josefinu a rodiče zavolati. I vyptával se na jich poměry. Děvčátko se mu velmi zalíbilo a sám se nabídnul, že ji bude ve svatém náboženství vyučovati. Tomu se těšili manželé velmi a Josefinka skákala radostí, že častěji navštěvovati bude ves a kostelíček.

Od té doby vodíval Božetěch Josefu každého téhodne jednou k velebnému pánu faráři Pomnimíru. Pomnimír se všemožně přičiňoval, aby vzdělal ducha Josefinina, aby ušlechtil její srdce. Nemyslí ani sám, že má velmi vtipnou žačku. Vše pochopovala jasně, vštěpovala hluboko v paměť a velké pokroky činila v čtení a psaní. I přiměřené knihy půjčoval jí domů. Učil ji i ve vyšších vědách, v přírodopisu, dějepisu a zeměpisu. Tak byla Josefinka v šestnáctém roce věku svého dobře vy-cvičena a kvetla co něžná růže jemností a krásou.

Při tom nezanedbávala i domácnosti. Šila, pletla, vyšívala a pomáhala ve všem své matce.

Kdykoliv zavítala do vesničky, přišly jí dívky radostně naproti. Tak se těšily na její příchod! „Bude nám zase vypravovati krásné povídky,“ pravívaly, „co slyšela od pána faráře.“ Hodní vesničané vyčastovali i ji i Božetěcha. Později dovolil Božetěch Josefince, aby častěji chodila do vesnice přísti, kdež u hodných lidí zůstala přes noc.

Částka třetí.

Lupičové.

Vesele seděly jednou děvčata pohromadě. Předly pilně zpívajíce a vypravujíce si poučné povídky. Najednou bylo slyšeti venku temný zvuk mnoha lidí: „Hoří!“ Uleknuty vstaly a spěchaly z domu. Zžírající plamen řádil nemilosrdně tu a tam. Všickni běhali jako pomatení nevědouce si pomoci ani rady. Lupiči přepadli ves, zapálili, aby tím spíše mohli kořistiti. Josefka opuštěna ode všech přítelkyň běžela ulicí, aby ihned domů k rodičům se dostala. „Stůj!“ zvolal najednou hromový hlas, a dva ozbrojenci postavili se před ni.

„Tuto vezmeme, přísámboh, také sebou; výborná to kořisť pro našeho vůdce.“ Josefka se zachvěla uvnitř poznávajíc nebezpečí, jaké jí hrozí. Sepjatýma rukama padla jim k nohoun a prosila o milost. „Kňuč si, žábo, kňuč,“ zvolal jeden surovec, „nebudeme se snad s tebou mazliti? He soudruhu, uvaž jí na hlavu červený šátek, aby nám neutekla.“

Mocné páže se jí uchopily, červeným šátkem obvázály jí hlavu a táhly sebou. Za vesnicí stál na zvláštním místě náčelník se svými několika holomky. „Hle, náčelníku,“ pravil jeden z těch, co Josefku přivedli, „jak drahé kořisti vyhledali jsme tobě. Věru, dívka jest nad míru sličná a nepodobá se ani ostatním vesnickým děvčatům. Můžeš se v skutku těšiti takové kořisti.“ — Náčelník se usmíval a divě koulely se mu oči pod brvami. „Uspokoj se jen, dívko,“ pravil drsným hlasem, „nestrachuj se, budeš se u mne tak míti, jak toho zasluhuje tvá krása. Odevzdejte ji ženám, které s námi jdou, a nyní dejte polnicí znamení k pochodu. Bojím se, aby nás někdo nepřepadl. Nemýlím-li se, zaslechl jsem tam z toho zámku zvuk. Ha, ha, než starý padoušský rytíř svou družinu sežene, jsme už dávno ve své skryši.“

Josefinu zavedli na zad k obstárlým ženám, které se podobaly čarodějnicím. Přijaly ji s nesnesitelnou zdvořilostí. Trásla se na celém těle a hořem takořka umírala. Nic jí nezbylo, leč aby se důvěrně k Bohu utekla a o pomoc Ho prosila. Avšak jen na maličko mobla mysl k Bohu obrátiti. Úzkost a strach se jí zmocnily. Polnice zavzněla, lupiči se shromáždili s hojnou kořistí okolo vůdce. Kvapně se vraceli k starému zbořeništi, kde se padouchové zdržovali. I Josefku tam dověkli a uvedli do světnice, kde ženy večeri připravovaly pro své hanebné společníky. Kořist se

uložila, všickni se rozložili k hodům. Náčelník ale pravil k ženám: „Obsluhujte dobře mou dívenku, nechci dnes s ní mluvit, musí se dříve ze strachu zotaviti. Ostatně nahlédne sama, jak utěšeně se mezi námi žije. Chutě pozdvihněte poháry, velké kořisti jsme ulovili!“ Hulákající divé nemravné písně, připíjeli si na zdraví a vždy hlasitěji ozýval se ryk opilých pacholků.

Ves patřila rytíři Krutislavu. Krutislav byl starý mrzout. Nikdo si ho už na první pohled nezamiloval. Na hradě panoval přísně, ba nemilosrdně. Prvé byl velký dobrák, tak že mu z mnoha výnosných dvorů zbylo ještě jen několik vesnic. Nevděkem a podvodem lidským zcela se změnil. Žil, maje pro rány, kterých si v bitvách ulovil, vetché už tělo, zcela pro sebe, odloučil se z hořkosti od lidí. Byl v celém okolí znám co nepřítel člověčenstva. Jiskra dřívější dobročinnosti doutnala slabě v srdci jeho jako v popeli. Nikomu neprokazoval dobrodiní.

Sotva že uslyšel, kterak lupičská rota vesnici jeho přepadla, sehnal všech poddaných, by co nejrychleji zlobu lupičů překazil. Bohužel přišel už pozdě. Polovička vesnice lehla popelem, ostatní vesničané byli o vše oloupeni. Krutislav skřípal zlostí zuby. I dal rozkaz, aby se lupičové pronásledovali. Jednomu se podařilo stopu jejich nalézt. Lupičové spěchající, by nebyli přepadeni, ztráceli rozličných pobraných věcí a tak vyzradili skrýš svou. Ještě hulákali a popíjeli, když na-

jednou uslyšeli zvuku. Co na stráži byli, přikvapili oznamující, že jsou oblehnuti. Rychle potáceli se k zbrani, ale už tam vnikl Krutislav. Krvavý povstal boj. Hrdinství a msta zápasila se zoufalstvím. Konečně zvítězila spravedlnost. Lupiči podlehli a kteří nepadli, byli i se ženami svázáni a do hradu dopraveni. A ubohá Josefinka musela s sebou.

Dva dni uplynuly v tak smutném postavení. Krutislav nebyl doma, což se zřídka stávalo; neboť se štítil lidí. Zcela zasmušen a zaškareděn navrátil se nazpět. Za jeho nepřítomnosti se nikdo o vězně nestaral. Leželi na studené vlhké zemi. Chléb a voda byly jejich pokrmem. Ubohá Josefka, zvyklá na pohodlí, sotva to vše snášela. Ještě více ji ale soužila společnost, v níž se nacházela. Neznající ušlechtilých citů, zapomínající na úzkosti smrtelné, upadli z veselého, divokého, nevázaného živobytí v zoufalou zběsilost! Smáli se, že spravedlivá smrt jich očekává, proklínali a rouhali se, že i hrubé srdce toho snést nemohlo. Josefina se chvěla úzkostí a pakli rukou pozdvihnouti chtěla k modlitbě, posmívala se jí rota ďábelská. Takové počínání pronikalo hluboko její nevinné srdce a proto vroucně Boha prosila, aby jí trápení ukončil.

Jakmile rytíř se navrátil, upomenul ho správcem na vězné. „Dej mi pokoj s tou holotou!“ pravil, „ať se stanou potravou krkavců. Mé jmění zničili a proto dle našeho práva sám jich

mohu potrestati. Ať jich dá kastelán vyvésti beze všeho výslechu do lesa a v lese ať jich pověsí, by ničemníci si vzali odstrašující příklad. Hned ať se rozkaz můj vyplní, aby v mém okolí neotrávili vzduchu.“

Kastelán či správce byl surový, nemilosrdný muž. Ve všem se řídil dle rozkazu pánova. Lichotil jeho svévoli. Nečinil toho ale z lásky a oddanosti, nýbrž proto, aby se obohatil a poddaných týrati mohl. Pána se všickni báli, kastelána všickni nenáviděli. Věděl o tom, a přece se nepolepšil, nýbrž nenávist splácel tím větší nenávistí co dokonáný ukrutník. Ostatně měl mnohý zločin na duši a proto nemaje dobrého svědomí, měl každého, kdo důvěrněji naň pohleděl, za zrádce.

Přišel mu tudíž rozkaz, aby lupičů odpravil, velmi vhod. Jsa zbabělec jako všickni darebáci, svázal pevně zločinců, vzal si stráž s sebou a šel do vězení, aby v ďábelské radosti sám jim smrt oznámil a z jejich úzkosti se potěšil.

Jak se tu ulekla Josefina, když toho uslyšela! Padla kastelánu k nohám a prosila, aby byla vyslyšena, že nepatří mezi loupežníky, že ji unesli. Avšak ani krása ani nevinný hlas nehnul kastelánem. Odstrčil ji nemilosrdně od sebe řka: „Tvou smrtí se odstraší mnohá kuběna, proto musíš také umřítí.“ S ďábelským smíchem opustil vězení.

Nebohá Josefka! v tak mladém věku měla

zemřítí, zemřítí tak potupena co kuběna lupičů. Ó jak velmi ji to trápilo a soužilo! I obrátila se k žalávníku a prosila, aby on alespoň vyslyšel její nevinu. Nadarmo. Ani si jí nevšímnul. Nyní, vidouc všecku naději na světě zmařenou, zalezla do koutčka vězního a srdcedojemně prosila na kolenou Boha, aby, musí-li už umřítí, alespoň její nevinu před světem přišla na jevo, by ji v hrobě ještě co špatnou osobu neproklínali. Tak vroucně se modlila, že ani nepozorovala, kterak pochopové vešli, aby jich na popravu dovedli. Mocí ji vytrhli ze zbožného snění. Její počínání se najednou změnilo. Třásla se sice na celém těle, jak to u člověka ani jinak býti nemůže, ale duše její zalétala tam k nebesům a klid, spokojenost a trpělivost rozprostřela se na jejím obličeji. Nyní přišel i ctihodný pan farář, aby nešťastníků k popravě doprovodil. I chtěl Josefku, která v koutku klečíc se modlila, pobídnouti, aby vstala. Jemně jí položil ruku na rameno, sundal jí ruku s obličeje a hle jako proměněná mu připadala. Pohledla naň a vykřikla bezděky. Bylť to pan farář Pomnín. „Ó smilování, smilování,“ volala temně, překonána pobouřenými city.

„Co chcete činiti s touto osobou?“ tázal se farář Pomnín kastelána.

„Což pak, usmrtiti, jako ostatní.“

„A vyšetřil jste také svědomitě, zdaž smrti hodna jest?“

„Zde není zapotřebí vyšetřování, vždyť zločin

jest na jevě, odvedte ji jen a to hned, tak poroučím já.“

„Zapovídám toho co kněz a co farář.“

„To ale nesmíte. A pak s jakým právem mícháte se do světského soudu?“

„Nuže tedy,“ volal Pomnimír a rozestřel plášť na omdlávající, „tímto doznávám veřejně, tato osoba jest má ovečka, má esadnice, ručím za ni, pokud se neospravedlní. A kdoby na ni sáhl, toho ať stíhá kletba věčná!“ Uleknutí odstoupili pochopové. Nejen slova, ale i pohled a úctivost hodného kněze je k tomu pohnula. A v skutku dojmouti musel každého pohled na kněze, jenž tak horlivě zastával nevinnost. Ctě právo a spravedlnost, ponechal Josefinku ještě ve vězení, jen o to se postaral, aby Josefka dobře opatrována byla, pokud by vyšší rozhodnutí nepřišlo. Ostatní zločinci se vzdálili, Josefina ale mocně dojata, sklesla bez sebe k zemi.

Částka čtvrtá.

Po dešti bývá jasno.

Když se Josefina poněkud zpamatovala a k sobě přišla, ležela na čisté posteli v pohodlné světnici. Lékař zámecký seděl u ní a držel jí ruku, ohledávaje puls. Po straně stála vrátná Veronika. Daliť jí prozatím do její světničky. V ruce držela vrátná nařízený lék. Bázlivě pohledla Josefka kolkolem a zvolala slabým hlasem: „Kde pak jsem?“

„Upokoj se, milé dítě,“ odpověděl lékař, „jsi v nejlepších rukou. Pomocí Boží a přispěním pana faráře vyjeví se tvá nevinnost.“

„Nemusím tedy co hanebnice zemřítí?“

„Pana faráře ctíme všickni a ten zajisté vším právem za tebe se zaručil.“

„Jak pak jinak,“ vpadla i vrátná do řeči, „raďte se jen podívatí do jejího spanilého, andělského obličejce a hned seznáte, že lež a podvod nemá u ní místa. Jen člověk zlý, jako náš správce — avšak pomlčím raději; ruka Páně spravedlivá přece ho zastihne. Zde jest lék, kterého jsem měla připravit.“

„Buď dobré mysle, milé dítě,“ doložil pak lékař. „Tento lék tě značně posilní, hleď, bys nabyla nových sil, o ostatní nechej se Boha starati, jenž nevinnost nikdy neopouští, a pak velebného pána faráře.“

„Kde pak jsou, co se mnou byli zavřeni?“ tázala se Josefina.

„Už přestáli zaslouženého trestu,“ odvětil lékař.

„A já jediná milosrdenstvím Božím jsem zachráněna. Ó můj nejdobrotivější Bože, mé srdce jest tolika city naplněno, jest tak sevřeno! Ó kéž bych mohla před Tvým oltářem v chrámu na kolena padnouti a kajícím srdcem Tebe ctíti a chváliti!“

Vrátná Veronika utírala si oči při těchto zbožných slovech, lékař pak dav ještě nařízení odešel, jsa velmi dojat. Josefina překonána upadla

v tvrdý spánek. Spánek ji velmi posilnil. I to jí přispělo, že se zcela odevzdala do vůle Boží.

Uběhly dva dni, Josefina se tak dalece pozdravila, že se mohla už v zahradě procházeti. Nejvíce toužila po zámecké kapli, by tam Bohu za vše poděkovala. Vrátná nemohla pro práci s ní jíti a proto jí jen ukázala, kde jest. S tlukoucím srdcem a radostným pocitem vstoupila Josefka do svatého místa. Zde byla velebná tichost a jakási velebná hrůza kryla kapličku ozářenou temně lampičkou. Tiše vstoupila Josefa do kapličky, přikročila až k stupňům oltářním a proniknuta zbožnými city, padla na kolena a děkovala Bohu, že ji zachránil, a prosila Ho, aby ji i na dále ochraňoval. Krásné bylo pohlednouti, kterak něžná, vnadná dívka vyvážnuvši smrti v zbožnosti ponořena jest. Jasně svítilo jí oko, obráceno jsouc k nebesům, na perutěch vřelé modlitby unášela se tam k blankytu, k svému Tvůrci. Takto stála zde jako anděl v lidské postavě.

Josefka nebyla v kapli sama. I pán hradu Krutislav klekával zde celé hodiny, rozjímaje svých minulých nehod. Skrýval se za sloupem v koutěčku, kde ho nikdo zhlídnouti nemohl. Zabrán v myšlenkách dřímал, an ho krok přicházející zbudil. Rozhledl se a spatřil ženštinu neznámou, kterak lehce sem kráčí. Ani sebou nehnul a napíнал tím více očí. Když Josefa před oltářem klečela a obličej její světlem a zbožností ozářen byl, bylo rytíři tak dobře, tak blaze a zatvrzelé srdce

jeho rozechvělo se a naplnilo láskou k bližnímu. Sdílně a pohnutě pozoroval opravdu se modlící a neopovažoval se, z pobožnosti ji vytrhnouti.

Konečně vstala Josefinka a odešla tiše, jakoby nechtěla mrtvých zbuditi, kteří kolkolem kapličky pod pomníky odpočívali. I tu ji Kru-
tislav nevytrhoval, aby se snad neulekla, spatříc neznámého muže. Když ale už z kapličky vyšla, pospíšil za ní rychle a díval se, kam jde. Brzy na to si dal zavolati vrátného a otázal se ho, co má u sebe za cizou osobu? Dovědév se, že to zachráněná domnělá zločinka, zamračil se a propustil ho jak obyčejně brumlaje cosi do sebe. Dlouhým krokem chodil po pokoji. „Nikoliv!“ zvolal najednou hlasitě, „nemůže, nemůže býti žádná kuběna lupičská. Ó jak velkého bezpráví bych se byl dopustil na této dobré dívce. Co nejdříve musí se mi vše vysvětliti.“ Hned musel jíti posel k panu faráři Pomnimíru. Pomnimír ale, jak posel navrátil se vyřídil, nebyl doma, šel pryč daleko a za dva dni se teprv navrátí. „Dobře!“ zamumlal rytíř dle svého způsobu, jde k vrátnému a řekni mu, že zejtra se má ta cizá osoba dostaviti ke mně a sice beze všeho odporu, musím s ní mluvit.“

Josefa se zatřásla na celém těle, když uslyšela rozkaz zámeckého pána; předvíдалať nové neštěstí. Veronika ji těšila, jak jen mohla a vypravovala jí, jaký pán jest a jak si počíná. Třesouc se následovala druhého dne sluhu, jenž ji

k rytíři uváděl. Ačkoliv bázlivě, přece milostně a zdvořile vstoupila do komnaty. Rytíř seděl v pohovce, s vypoulenýma očima ji přivítal, čím déle ale na její nevinnou tvář pohlížel, tím více se vyjasňoval. „Přistup blíže,“ pravil konečně, „neboj se, na mou pravdu, nic zlého ti nechci učiniti, ba mnoho dobrého prokázati, ovšem pakli jsi toho hodna. Velké podezření lpí na tobě. Tvůj zevnějšíšek arci tomu odporuje. Řekni mi tedy celý svůj minulý život. Nemysli si ale, že každému slovu tvému uvěřím. Pan farář, jenž za tebe se zaručil, musí mi vše potvrditi a potom ti tvé trpkosti vynahradím.“

Srdečný zvuk posledních slov naplnil Josefinku potěchou a důvěrou. Otevřeně a nenuceně vypravovala mu vše, co se jí po celý život stalo. Pozorně poslouchal rytíř a vždy více vyjasňovalo se mu čelo a nakloňoval se dívce každým okamžením. Ještě rozmlouvali. Tu ohlásil sluha pana faráře a ještě jednoho cizince. I hned byli předpuštěni. Jakmile jich Josefa spatřila, byla jako bez sebe, radostí vykřikla. Bylť to Pomnimír a Božetěch. Že se pan farář tak dlouho zdržel, toho příčina byla nemoc Božetěchova, do kteréž zármutkem upadl. Nemohl dříve z postele.

Nyní se všecko dobře skončilo. Josefinina nevinnost byla na jevě. Božetěch snažně žádal, aby si Josefinku zase směl vzíti s sebou domů, by svým příchodem zarmoucenou matku potěšila. Rytíř se mrzutě obrátil stranou a dlouho o něčem

přemýšlel. „Dobrý Božetěchu!“ pravil konečně, „u tebe není dívka na pravém místě, jak toho zasluhuje. Její rod, prvnější její osudy tajemně jsou zastřeny, po nichž nyní nechci pátrati. Avšak na každý způsob k něčemu lepšímu se zrodila, než aby u tebe v horách zůstala. Člověk ovšem nesmí poroučeti osudu, ale musí se přičiniti, aby nešťastnému ulevil. Slyš, na čem jsem se usnesl. Tomuto nevinně sužovanému děvčeti mám mnoho co nahražovati, což také dle možnosti učiním. Aby tvou ženu potěšila, ať si jde do hor, ale jen na osm dní, potom si ji zase vezmu do zámku. Budete ji moci navštěvovati, já pak budu s panem farářem o další její vzdělání pečovati. Když na ni patřím, jest mi podivno okolo srdce. Mnohem šťastnějším se cítím, když tato cudná dívka jest u mne. V trpkých hodinách bude mne obveselovati. Možno, že ní nabudu opět dřívější spokojenosti.“

Pan farář souhlasil úplně s tímto návrhem a Božetěch nemohl odmílovati; poznával velké štěstí svého miláčka. A tak bylo vše uzavřeno.

Byvše dobře vyčastováni, rozloučili se Božetěch a Josefinka s rytířem a putovali do hor. Srdci Josefinčinu se velmi ulehčilo, když vzdálena všech nebezpečí nalézala se zase ve své otčině. Radostně plačíc vrhla se Božena Josefince do náručí. Líbání a tázání nebylo ani konce. Pozdě už v noci šli spat. Druhého dne se Josefinka časně ráno pod širým nebem pomodlila a potom navštívila

beránka a hrdličky. Jak se zaradovala ta dobrá zvířátka, když ji spatřila! Jak se k ní tulila! Nikdo nemůže zvířatům paměť a příchyllost upřítí. A věru hanebník a trestu hoden jest, kdo se zvířaty, jichž může dle vůle Boží ku svému pohodlí použití, nemilosrdně nakládá. Josefa navštívila také všecka oblíbená místečka, nezapomněla na květinčky. Krátce, žila zase jako doma. Osm dní uběhlo jako osm hodin. Jen myšlénka, že brzy se musí rozloučiti, častěji ji zarmucovala.

Na večer osmého dne přišel pan farář. „Pán ze zámku,“ pravil, „mne sem posílá; nemůžeť se Josefinky už ani dočkati. Dívko, zázrak učinilas na něm! Tobě popřál Bůh moci a síly, žes z nepřítelů člověčenstva učinila dobrotivého, společenského člověka. Vyslovil se, že ti bude otcem, ty pak budeš moci cností a mírností nesčíslná dobrodiní všem poddaným zjednati. Josefino, nechci předčasně a kvapně souditi, ale věř mi, že tě Bůh k velkému účelu povolal.“

Ještě dlouho mluvil Pomnimír a zapuzoval slovy poučnými trpkost rozloučení. Josefa si jen ještě vyžádala, aby si vzala sebou beránka a hrdličky. Pomnimír zasmál se její prosté nevinnosti a milerád svolil. Druhého dne se vydali na cestu. Josefinka vedla beránka, Božetěch nesl v koši hrdličky. Smutně hleděla Božena za nimi, pokud je viděti mohla. Pak se navrátila hořké slzy roníc do opuštěné chaloupky. Poutníci se šťastně dostali do zámku.

Částka pátá.

Josefu přijal rytíř za vlastní dceru.

Rytíř vykázal Josefince na blízku zvláštní pokoj. Vrátná byla samojediná ženština v zámku. Veronice tudíž rozkázal pán, aby pokojík vším zaopatřila, čeho ženské jest zapotřebí. A Josefce se také líbil, byla s ním velmi spokojena, nepřála si lepšího. Z pokoje viděla do zahrádky a za zdí do utěšeného pohoří. Když ponejprv k oknu přistoupila, byla radostí skoro u vytržení. Neboť největší potěšení její bylo, pakli v přírodě Božské všemohoucnosti, moudrosti a lásce se obdivovati a Bohu za lásku, které ku všem tvorům v tak hojné míře ukazuje, kořiti se mohla. — I jiného pohodlí jí nescházelo. Božetěch se srdečně těšil a radoval, že Josefa mnohem si polepšila. Druhého dne pozval ji pán k snídání. Mluvili o rozličných věcech. Mezi jiným se jí tázal také rytíř, čím se především zaměstknávati chce? Vyprosila si, aby zpustlé zahrádky dle vlastního vkusu upravit směla. „Těší mne tvá prosba,“ odpověděl rytíř, „i já jsem jednou tak horoucně miloval krásnou přírodu, prvé než srdce mé lidskou nevděčností tak velmi zpustlo a tak se zatvrdilo. Avšak, Bůh dá, že se kůra ledová okolo srdce zase roztaje. Miluji tě upřímně, milá dívko, a očekávám, že mé dobroty nezneužiješ. Jednej tedy, jak se ti líbí, poznám tak tvé smýšlení. Než ty sama bys zahradu nevzdělala. Proto si vyhledej ve vesnici několik nevol-

níků vhodných. A ještě něco. Máš i společnice zapotřebí; neboť postonávající Veronika se pro tebe nehodí. Vyvol si pořádné děvče za služku. Může vedle tebe zůstávati a naší stravoři žíti.“

Josefina se za tolik milostí nemohla ani dosti poděkovati. Vzpomněla si na sirotka, na Sabinku. Poznala ji, když chodila ještě do vesnice příst, a té chtěla přilepšiti. Rytíř byl s tím srozuměn. Brzy na to jala se Josefa s několika silnými, vesnickými pracovníky zahrady upravovati. Kde dříve bylo kopřiví a trní, zelenaly se rozličné květiny, které za několik měsíců italským, svěžím květinám se vyrovnaly. Místo roští našels tam krásné ovocné stromy. I na besídku pro rytíře nezapomněla. Byla velmi pohodlná a poskytovala dalekého pohledu. Bahněm zanešený rybník se vyčistil, sněhobílé labutě plavaly po něm. Také úpravnou poustevnu zařídila. Při všem jí ovšem pomáhal radou i skutkem velebný pán Pomnimír. I beránka i hrdličky pilně ošetřovala. V noci ale, když už všickni spali, četala v knihách, kterých jí pan farář půjčoval, aby se vzdělávala. Tak se vzdělala velmi. A když se rytíř nalézal v špatném rozmaru, vypravovala mu Josefinka věci, co byla četla, lichotila a tulila se důvěrně k němu a zahnala rytířovu těžkomyslnost, tak že se s ní vždy s jasným čelem rozloučil. Denně ho poutala víc a více na sebe. Nejvíce litovala Josefa, že neumí hudby, která tak mocně na srdce působí. I v tom jí poradil pan farář. Povolal do zámku výborného

učitele zpěvu a hudby. Josefka, jsouc pilná a vtipná, učinila v krátkém čase velký pokrok i ve zpěvu i ve hře na loutnu. A tu když zpívala z celé duše, přivukujíc loutnou, tak se ulehčilo stísněnému srdci rytířovu, že pohnutím nejedné vyronil slzy.

I na nejhlavnější věc, na kapličku, Josefa nezapomněla. Zřídila ji velmi úpravně. Všecko náčiní skvělo se čistotou. Oltáře byly okrášleny každodenně květinami čerstvými. Chodívala i do vesnice. Nalezla-li někoho v bídě a nouzi bez pomoci, zvěštovala úzkost nešťastných rytíři lahodnými slovy. A pán nikdy prosby její neoslyšel. Stal se zase člověkem, člověkem milosrdným, dobrým. Všickni poddaní ctili dívku apenninskou, jak ji jmenovali, co anděla strážného.

I zámecká čeleď milovala ji. Jen zlý správce naplněn byl proti ní záští a nenávistí nevyslovnou. Čím milejší se stávala Josefinka pánovi, tím méně mohl sám působiti. Na počátku chtěl Josefinu ze srdce pánova vytlačiti pomluvou a na cti utržením. To si ale dal. Pán ho vyplísnil notně a vyhnal z pokoje. Proto skrýval zášť a ďábelsky přemýšlel, jak by se strašně pomstil. Jako čeká tigr v houští na kořist: tak i on čekal na příležitost, kdeby na smrt nenáviděnou dívku svrhnul. Zlost jeho dosáhla nejvyššího stupně touto udalostí.

Rytíř stářím a ranami z bývalých bitek uslaben, náhle a nebezpečně onemocněl. Lékař vynaložil všech možných prostředků, aby ho zachránil,

ač sám pochyboval, že se vyléčí. Než mnohdy pomůže víc ošetřování a opatrování pilné, než všecky léky. Josefinka ošetřovala rytíře věru mateřsky. Sama mu podávala léku. Vyhledávala všemožného pohodlí a ulehčení. Ba ani v noci se nehnula od jeho lůžka. Vděčně a podivením tkvěly oči rytířovy na pilném děvčeti. Nemohl jí poděkovati; bylť ještě velmi slab.

Přirozenost a pilné ošetřování přemohly konečně už už se blížící smrt. Rytíř se pozdravoval. A když lékař oznámil, že pán z nebezpečí vyvázl, zaplesal zámek, zaplesali všickni poddaní a sami ze sebe děkovali Bohu. Rytíř ovšem věděl, že Josefina jest toho příčinou, že se poddaní tak velmi z jeho pozdravení radují. Když konečně úplně se pozdravil a lůžko opustil, dal ihned pana faráře k sobě zavolati. Zavřeli se a dlouho spolu rozmlouvali.

Potom zavolali Josefinku. Přívětivě ji přijal rytíř a pravil: „Nyní se ti chci odměniti za tvou dětinskou lásku ke mně. Svého zdraví jsi nešetřila a tak upřímně i v noci obsluhovala. Ano ještě více jsi učinila. Tys sňala kůru ledovou ze srdce mého, učinilas mne člověkem. Tobě mám co děkovati, že zlé, kterého jsem se dopustil, mohu dobrým zase nahraditi. Tobě musím děkovati, že bez bázně před Soudce nejvyšší spravedlivého předstoupiti mohu. V každém ohledu jsi po Pánu Bohu má největší dobroditelka. A nyní jest mou povinností, abych i já zde na zemi tebe odměnil. Ne-

mám ani manželky, ani dítek, jen dědicové čekají na můj majetek. Dostanou něčeho dle poslední vůle, které mi pan farář zařídí, ač toho ani nezasluhují. O tvém rodu nevíme nyní praničeho, jednou ale přijde vše na světlo, než co na tom. Pan farář Pomnimír zařídí všecko u vévody Farnese; povýším tě v stav šlechtický, bych tě mohl za vlastní si vzítí a spolu zdědíš jednou mé celé jmění, jen něco dáš vesnickému kostelu. Staneš se jednou paní mého jmění a mých poddaných. Buď jim laskavou matkou, jako jsi mne učinila jejich dobrým otcem.“

Josefinka nechtěla tomu přivoliti. Nadarmo bylo její zpěčování. Musela uposlechnouti rytíře a pana faráře. Rozumít se samo sebou, že to dlouho nezůstalo tajno. Ó jak se z toho radovali, jak plesali všickni poddaní! Jen správce zuřil, předvídaje, že jeho panování jest konec. Rytíř měl málo příbuzných. Mezi nimi byla neter Drahomíra, jsouc vzdáleně spřízněna s vévodou Farnesem. Byla nadutá a lakomá. Srdce její bylo zcela zkažené. Už dlouho toužila po statcích rytířových. Proto ji jako blesk projela zpráva, že Josefinka se má státí dědičkou. Hned spěchala k vévodovi, spozorovala ale, že mu není milá. Uchopila se tudíž posledního prostředku, chtělať rytíře přemluvíti, by toho nečinil. Proto se vydala co nejrychleji na hrad rytířův.

Částka šestá.

Cizá paní.

Jakmile Drahomíra do zámku přijela, odebrala se s přetvářenou upřímností a sdílností k strýčku rytíři. Povídala, že by byla hned přijela, když se dověděla o jeho nemoci, ale pro důležité domácí příčiny že nemohla. Tak citlivě to vypravovala, že by byla Krutislava bezmála omámila. Avšak Krutislav byl úplně o její neupřímnosti přesvědčen. Poděkoval jí sice za její starost a šetrnost a vypravoval, nečině o poslední vůli ani řeči, jak ho Josefinka upřímně a věrně obsluhovala, ba ani zdraví nešetřila. Drahomíra přisvědčovala a podotkla, že už mnoho dobrého o této dívce slyšela. „Ó jak si přeji,“ vzdychla, „abych ji poznala a se jí poděkovala, že mi zachránila vroucně milovaného strýčka.“

Když bylo přistrojeno, byla i Josefina zavolána. Drahomíra ji objala a vřele a přátelsky k sobě přivinula. Josefinka se cítila tím velmi poctěna. Jak ráda by srdce své spojila se srdcem Drahomířiným! Ale nastojte, jakýsi vnitřní hlas dával jí výstrahu. Kdykoliv se jí do očí podívala, pronikla ji hrůza celým tělem. Za rozličnou rozprávku se hostina skončila. Drahomíra prošla svět; měla živého ducha a bavila každou společnost. Na žádost rytířovu musela Josefinka i na loutnu zahrát. Tehdáž bylo hraní něco neobyčejného u ženských a proto i vzácného. Učitelové

titéž chodili od hradu k hradu a tak byli slečnám a paním známi. Slečny viděly se třeba ponejprv a znaly tutéž melodii písní. Drahomíra zpívala a Josefka jí přizvukovala. Rytíř se upřímně vyznal, že už dlouho se tak příjemně nepobavil. Po hostině navrátila se Josefa do svého pokoje. Byla ráda, že jest sama; nebyloť jí při hostině jaksi volno okolo srdce. I pravila sama k sobě: „Co to za podivnou osobu! Jest vzor pravé laskavosti a přece srdce mé utíká před ní. Když tmavýma, velkýma očima na mne pohledla, proč mi bylo tak úzko? Vždyť jsem jí nikdy neurazila. Ne, hřích by to byl, abych měla někoho nevinného v podezření. Ba trestu bych i zasloužila. Však Bůh mne laskavě, jako až dosud, ochrání ode vší pohromy.“ Tak bojovala zbožná duše s vlastní předtuchou a obnovovala dobrá předsevzetí. Už několik dní prodlela Drahomíra na zámku. Všeemožně se přičiňovala, by si náklonnosti rytířovy a Josefiny důvěry vydobyla. A Josefa pozbyla v skutku vší bázně, ač srdečně nakloniti se jí nemohla.

Konečně se přiblížil výroční den, kde Josefa z rukou lupičů vysvobozena byla. Rytířovi se to ovšem vytratilo z paměti, ale jak by na to mohla zapomenouti Josefinka? Umínalať si, že po celý život tento den obětuje Bohu. Tou příčinou si vyprosila u rytíře, aby směla jít do vesnického kostela. Tajně poprosila Pemnimíra, aby na poděkování, že ji Bůh z rukou lupičů vysvobodil, mši sv. všemocnému Tvůrci obětoval. V hojném počtu

dostavili se i občané. Když všeobecně milovaná dívka vstoupila do chrámu, ustupovali jí uctivě. Zvláštní místo bylo pro ni připraveno. Nešla tam. Zašla si do odlehlého koutečka kostelního, kde beze všeho vytrhování a skrytě duši svou k nebi povznést mohla. Když služby Boží počaly, ponořila se v zbožnou modlitbu. Dlouho bylo už po mši svaté a ještě tam klečela. Kostelník jí musel připomenouti, aby se vzdálila, by kostel zavřel. Na obědě byla u pana faráře. Na faře jí čas za zbožné a poučné rozprávky rychle uplynul. Na večer se teprv vrátila do zámku. Velmi byla dojata dnešní upomínkou. Proto žádala rytíře, aby hned po večeři se mohla vzdáliti, což jí také, dovědév se příčiny, svolil.

Byla zcela unavena, lehla si, ale nemohla usnouti. Srdce bylo tak stísněné, prsa tak sůžená, jakoby nějaké neštěstí na ni čekalo. Nadarmo se obracela na loži sem tam. Každým okamžením rostla její úzkost. Nemohouc pokoje nalézt, přehodila se závojem a kráčela k zámecké kapli. Všickni v zámku byli už ponořeni v tvrdém spánku, jen v pokoji Drahomířinu bylo světlo. Mráz projel Josefu, když tam pohledla. Bázeň se jí zmocnila a proto spěchala co nejrychleji do kapličky. Ticho bylo zde jako v hrobě. Jen lampička vysílala temných papršků. Nejspíše zapomněl sluha oleje do ní nalíti. Silný vítr třásl velkým oknem v kapličce. Měsíc, jenž jindy tak líbě se usmíval, zahalen byl černými, bouři nesoucími mraky. Ze

vzdálí z rozbořené hradní věže zavzníval temný hukot sov. Josefa se posadila v stolicí, ponořila se v modlitbu, avšak umdlena jsouc tolika podivnými myšlénkami, usnula tiše.

Tělo Josefinino odpočívalo, ale duch zůstal nepokojným. Měla rozličné, přepodivné sny a v každém se objevovala Drahomíra. Zdálo se jí, jakoby v zámku hořelo. Chtěla se zachrániti. Už byl žebřík přistaven. V tom se jí uchopila Drahomíra a mrštila ní do zhoubného plamenu. — Brzo se jí zase zdálo, jakoby chtěla jíti do hor k Božetěchovi. Pršelo, jen se lilo. Horní potůčky se rozvodnily a strašně šuměly. Ach! už se nalézá v šumících vlnách. Už se přibližuje k ní lodička. Tu ale jako vodník vystoupila Drahomíra, objala ji a strhla do prohlubně. Hned zase se viděla v strašlivé, skalnaté jámě. Drahomíra ji vedla za ruku. Na stole stály dva stříbrné poháry. Suchá postava jako stín přikročila najednou a nalila několik kapek do jednoho poháru. Drahomíra podávala usmívavě Josefince pohár, řkouc: „Pí, drahoušku, pí, posílíš se, věř mi. Kdo tento pohár vypije, dosáhne největšího štěstí lidského, věčného pokoje.“ Už držela Josefa pohár u úst. V tom se jí zjevila jasná paní a řekla: „Nepí, divenko, uposlechni rady tvého anděla strážného. V poháru se ti skrývá smrt!“ Tu zmizela Drahomíra, zmizela i jasná paní. Hromová rána vzbudila Josefinku ze snění. Hojné blesky se křížovaly a osvěcovaly kapličku. Strašná bouře zuřila.

Josefinka se velmi bála. Bylať zde samotná, opuštěná. V kapličce nemohla zůstat. A přece musela jíti přes dvůr za hromobití a blýskání. Když šla okolo okna Drahomířina, spatřila tam ještě světlo a zahlédla temnou postavu jako ve snu. Překvapena a ulekuta tímto zjevem skoro by byla nahlas vykřikla. Ovšem nikdo by jí byl neslyšel. Konečně přišla do svého pokoje. Tak byla slabá, že ihned na lůžko sklesla, aniž se odstrojila, a hned usnula. Klidně bez strašlivých snů odpočívala a pranic nevěděla o burácející bouři.

Mezi tím se dály podivné věci, jichž předmětem byla Josefka. Pán nebyl v dobré míře. Účinkoval naň krutá bouře. Brzo odebral se na odpočinek. I Drahomíra šla do svého pokoje. Hned si dala zavolati správce. Správce se dostavil bez dlouhého otálení, děláje poklony až k zemi.

„Uspoř si těch poklon,“ pravila Drahomíra; „známeť se už delší čas.“

„Ovšem, milostivá paní, známe se v mnohém ohledu.“

„Jak to?“

„Myslím, že jsem z lásky k vám lecos učinil.“

„Nikoliv ale snad bez hojné odplaty?“

„Na to si nemohu naříkati. Avšak mnohému jsem pomohl ze světa, zhasl jako lampička a olej zůstal mně. Věděl jsem, že mne máte zapotřebí, očekával jsem vašeho rozkazu. Komu ale mám posvítiti?“

„Myslíš snad několika osobám?“

„Inu ovšem! Zním dvě osoby, kterých obou ze srdce nenávidíme. Nejprv myslím starého pána, který nyní se mnou tak nelidsky nakládá. Než napřed pravím, tu že nám hrozí nebezpečí. Těšíte se, jak vůbec známo, na dědictví. Zlí lidé překrucují nejnevinnější věc. Proto vám radím, buďte opatrná, zůstaňte u něho, ošetřujte a opatrujte ho tak dlouho, až celé okolí vašeho šlechtěného srdce pozná. A pak může náhodou váš strýček mrtvicí zemřít. Ovšem prvé musí vám býti vše poslední vůlí zjištěno.“

„Hle, hle! Věděla jsem, že dýkou umíš vládnouti, ale že i hluboká tajemství pronikáš, nenapadlo mi ani ve snu. Než, mluvil jsi o dvou osobách —“

„Ó by ji — Tato lupičská kuběna, která vás připravila o dědictví a mne o rytířův vliv, musí, ba musí zahynouti! Na mou čest a poctivost, tuto vám vydám zadarmo a to myslím, jest mnoho, velmi mnoho!“

„Budiž! Ale hraběnka Drahomíra nepřijímá od tebe žádného daru. Zde vezmi co závdavek naplněný měsíc.“

„Tito zlatem obrnění rytíři tak mocně mne dojmají, že jim nemohu odolati, učiním jich svými vězny.“

„Ale řekni mi, jak to vše chceš navlíknouti?“

„Co nejopatrněji. Krev nesmíme vylíti. Poznám jsem prohnáného chlapíka, jenž v poblízkém

hradě chrty chová a hlídá. Jest v tajné umění zasvěcen. Dělá také kapky, které za několik hodin tak blahocinně působí na žaludek, že na hlad navždy zapomene. Zaopatřil jsem si jich láhvičku. Vždyť takový lék vždy jest dobrý. Myslím tudíž, abyste dívkou zítra pozvala k sobě na snídání. O ostatní, než z vašeho pokoje přijdete, postarám se sám. V kuchyni objednám výbornou kávu. Pro vás bude přichystána větší stolička, pro vašeho hosta menší. Pochutná si výborně! Až takto dosáhnete svého účele a svého dědictví, zpomeňte si na služby, co jsem vám prokázal.“

Radostně se bezbožníci rozešli. Správce ihned vše připravoval. Než Božské oko opatruje nevinnost. Ačkoliv ve svém milosrdenství dlouho otálí s trestem, by hříšník se mohl obrátiti a polepšiti, zastáhne nekajícího jistě a trestá ho tím přísněji. Proto, milé dívky, se nikdy ani na krok nepusťte stezky cnosti. Ovšem jest namnoze trnovitá, aby vás Bůh cvičil ve vytrvalosti a důvěře k Němu a vás tím skvěleji jednou odměniti mohl. Nikdy nevkleste na cestu pekelným kvítím posetou, cestu nepravosti. Každá taková jedovatá travička, ujme-li se ve vašem mladistvém srdci, vzroste u veliký strom, ověšený ovocem pokušení. Bůh, znaje slabost lidskou, každému dal v srdce hlas, který mu při každém skutku podává, co dobrého jest a co zlého. Dbejte na tento hlas, jestli to hlas svědomí, hlas Boží.

V pohostinském pokoji, jenž se vedle pokoje

Drahomířina nalézal, bylo už vše připraveno. Správce sám uchystal šálek pro Josefinku. Josefa musela pozvání přijmouti. Prvé než vstoupily do hostinského pokoje, přišel tam sluha Drahomířin, aby prohlídl, zdaž vše jest v pořádku. Zakývnul hlavou a pravil: „E, toť přece není dobře, aby sprostá dívka měla pozlacený šálek, spíše se hodí pro mou paní hraběnku. Změnil zčerstva šálky a spěchal do kuchyně, aby přinesl kávu. Naplnil oba šálky. Krásnější byl otráven. V tom vstoupily Drahomíra a Josefka. Sluha se vzdálil do vedlejšího pokoje. Hraběnka byla laskavá jako máslo. A přece Josefa neměla k ní důvěry. Zpomněla si na sen v kapli a proto nemohla býti veselá. Obě zažily dobré kávy. Když hraběnka viděla, že Josefa všecko vypila, chtěla se milého hosta zbaviti. I omlouvala se, řkouc, že má důležitou práci a vzdálila se do svého pokoje. I Josefinka se navrátila do své světničky a těšila se velmi, že dlouho nebyla v nemilé jí společnosti. Vzala si knihu, co od pana faráře se vypůjčila, a četla pozorně, avšak umdlena nočními sny, položila si hlavu a usnula.

Najednou ale byla zburcována velkým povykem a neustálým běháním. Uleknuta povstala. Myslila, že se rytíři nějaké velké neštěstí stalo. Zčerstva vyšla ze světničky a potkala Drahomířina sluhu. „Ach!“ vzdychal, „má paní hraběnka umírá, ustavičně omdlévá; vnitřní bolest sežírání jí střeva a její krásný obličej jak jest zohyzděn!“

Josefka volala zámeckého lékaře. „Ten jí nemůže pomoci,“ volal sluha, „řekl, že paní má jest otrávena.“

Dověděvši se toho, šla Josefa do Drahomířina pokoje. Když pohledla na ubohou, rozčílily se strašným pohledem její čivy. Drahomíra otevřela najednou oči a zahlednuvši Josefku, mocně vykřikla, zaškubala se ještě několikráte a nebylo jí více.

„Zde není žádné pochybnosti, že hraběnka byla otrávena,“ pravil rozhořčen správce. „I ten, kdo se takového zločinu dopustil, jest prozrazen, prozrazen posledním srdcelomným výkřikem ubohé. Z moci svého úřadu poroučím, aby Josefa, proklatá vražednice, do vězení odvedena byla a až do vyšetřování co nejprísněji se hlídala.“ Josefinka ohromena tímto výrokem sklesla k zemi, omdlelou donesli do vězení.

Částka sedmá.

Soud.

O všem, co v zámku se dalo, nevěděl rytíř pranic. Den před tím, bavě s Drahomírou, požil více vína a ležel v tvrdém spánku. Když se probudil, zvěstoval mu nejprv správce, co se stalo. Starý a neduživý pán se tak toho lekl, že skoro bez sebe na postel sklesnul. Správce použil toho okamžení a prosil ho, aby při tak důležité věci dle práva a spravedlnosti jednal, sebe ušetřil a

jemu vyšetřování odevzdal. Krutislav nebyl s to, aby tiše myslel, a svolil.

Nyní ukoval správce Josefinku ve vězení. Záleželoť mu velmi mnoho na tom, aby co nejdříve odpravena byla. Její smrtí chtěl hanebný čin svůj zakrýti. Drahomíra ho nemohla více prozraditi. Byl si toho jist a na všecko připraven. A pak zdánlivou spravedlností mohl si zase ztracené přízně rytířovy vydobýti. Zosnoval si také nový záměr. Už dávno se mu zachtělo Krutislavových statků. Drahomíra, první dědička, nežila a Josefka jakoby už byla mrtva. Rytíř touto událostí tak seslábnul, že sebe menší maličkost mu mohla uškoditi. Na tu slabost stavěl správce záměr svůj. Vymyslí si nejhanebnější čin. Umluvíť se s jedním padouchem, od něhož jed koupil a jenž za peníze ke všemu se dal najmouti. Tomuto padouchovi měla se dáti vědomost, kdy se pán na správce vybídnutí vydá na lov, aby se poněkud zotavil. Na honbě mělo několik holomků pána přepadnouti. Na oko měl povstati krutý boj. Správce by byl loupežníky zahnal. A že pánu života zachránil, učinil by ho jistě bezdětný rytíř jediným dědicem po smrti. Po tomto přepadnutí by ovšem starý rytíř dlouho nežil.

Špatnost a nepravost plazí se vždy po křivých stezkách černými prohlubněmi, by cíle vytknutého dosáhla. Bohu díky! všemccné a neoklamatelné oko pozoruje a poznává její jednání. Zehnající ruka stojí při nevinności a zmaňuje všecka

zlá předsevzetí nepravosti. Správce hleděl věc co nejrychleji ukončiti, avšak i jiní lidé nezaložili si rukou. Ctihodný Pomnimír se brzo o celé události dověděl. Než schválně nešel do zámku, kde taková ohavnost spáchána byla. Použil jiného prostředku. Pospíšil si k vévodovi Farnesovi, k němuž co všeobecně vážený a zbožný muž povždy měl přístup. Jemu oznámil Pomnimír vše, co o Josefininu osudu věděl. Vévoda poslouchal bedlivě. Věc zdála se mu býti velmi důležitá. Hned dal hodnému kancléři potřebných rozkazů. Spolehliví vyslanci odebrali se okamžitě na statky Drahomířiny a vzali ve vši tichosti všecky písemnosti s sebou. Mezi tím dostavil se i rytíř s ozbrojenci na hradě Krutislavově a žádal, by se mu Josefka odevzdala. Vévoda prý chce sám zločinku souditi. Vykázal se ovšem listinou, kterou vlastnoručně vévoda podepsal. Nikdo se mu nesměl tudíž protiviti. Ubohá Josefka byla tomuto rytíři odevzdána a do Parmy, do paláce vévodova, odvezena. Zámecký pán měl se třetího dne u dvora k soudu dostaviti.

Rozumíť se samo sebou, že celá příhoda nadelala v celém okolí mnoho řeči. Množství rytířů a urozenců se umluvilo, že neobyčejnému soudu budou přítomni. Toho času se ale objevila také osoba, která celou věc nejlépe vysvětliti mohla. A kdo to byl? Bylť to Božotěch, Božetěch, jenž na oko ničeho si nevšímal a v němž nebylo lsti. Scházíval se ve vesnické hospodě, kdykoliv

se s nakoupenými zásobami z města domů vracel, s mladým Italiánem. Vlach hleděl se s ním seznámiti. Božetěchu se nikdy tento človíček nelíbil. Odporná mu byla cizincova dotíravost. Co hodný a úslužný muž byl mu Božetěch po vůli a přinášival mu za hotové peníze rozličné kořeny z města. Říkával mladík, že se chce lékařství věnovati a aby se v umění lékařském zdokonalil, že připravuje rozličných léků.

Každému bylo nápadno, že Drahomíra byla otrávena. Proto i Božetěch povšimnul si, čeho Italián objednává. Se vším šel do Parmy k nejznamenitějšímu lékaři, žádaje ho, aby koření ohledal. Sotva že se zkušený lékař na koření podíval, zavolal služebnictvo do pokoje a zvolal: „Tohoto muže zadržte! Hrozných věcí se dozvíme. Tyto rostliny, každá pro sebe neškodná, smíchají-li se ale a chemicky připraví, bývají člověku velmi nebezpečny, ba mohou mu i smrt připravit. Snad mne Bůh vyvolil, aby se mnohý zločin objevil. Dovedte ho tedy k přednostovi. Hleďte, aby si toho nikdo nevšimnul. Já přijdu hned za vámi.“ Božetěch by byl zničen po těchto slovech, kdyby neměl čistého svědomí. A čisté svědomí jest nejlepší útěcha pro zbožného, jediná podpora v nebezpečenství a utrpení, jest démantový štít proti šípům ohavnosti. Ve všech nebezpečenstvích těší a blaží poctivce vědomí, že jest nevinný.

Božetěch šel bez reptání k přednostovi. V předpokoji musel dlouho čekati, než lékař přišel. Ko-

nečně ho zavolali. Upřímně vyznal vše a doložil, že předzvídal něco zlého a proto že šel k lékaři. Přednosta přislíbil, že vše vyšetří. Jen toho si vyžádal, aby polovička koření zůstala u něho, by se ohledávala. Božetěch se měl u cizince vymluviti, že se tentokráte nemohl s kupcem shodnouti.

„Kdy pak myslíte, že se sejdete s tím mladým člověkem?“ pravil přednosta.

„Dnes ještě, milostivý pane, čekáť na mne ve vesnické hospodě.“

„Dobře, buďte opatrný a neříkejte nikomu ani slova. O ostatní se nestarejte. Jen třetího dne musíte se také dostaviti k soudu, který vévoda sám zde zahájí.“

Božetěch si zavázal uzlíček a ubíral se k hospodě, maje hlavu plnou rozličných myšlenek. Italián čekal naň už u kulatého stolku. Nedaleko seděli čtyři cizinci. Vydávali se za umělce a popíjeli statně. „Nezdařilo se mi dnes,“ pravil Božetěch, „jen tuto maličkost jsem vám přinesl; nemajíť zásoby. Musíť to věru vzácné zboží býti, že se tak odbývá. Aj, příteli, řekněte mi, k čemu potřebujete toho koření?“

„Po tom ti, starče, pranic není! Zaplatil jsem ti. A pak, jak už víš, věnuji se umění lékařskému a potřebuji toho koření, bych vědomostí svých rozmnožil.“

„Snad už jste činil několik pokusů? Anebo máte snad zásobu takové smíšeniny?“

„To si můžeš, příteli, pomyslit; má tajná

skříň ve zdi jest plná takových rozličných kapek. A kdo v jistých pádech pomoci mé má zapotřebí, pomohu mu, pakli jen vše zachová. Ovšem musím člověka znáti.“

Nyní povstal jeden z cizinců, zahalen v široký plášť a přiblížil se k rozmlouvajícím. „Aj, milí páni,“ jal se mluvit, „máte zde podivné byliny. I já jsem velký milovník rostlin, podejte mi je, abych si jich prohlídl. Patří vám?“

„Ano!“ odpověděl Vlach.

„Znáte i jich účinky?“

„Ba ovšem,“ vskočil Božetěch do řeči, „vždyť jsem jich už mnoho přinesl z města.“

„Tu tedy jsem našel toho pravého muže, o jehož lékařské vědomosti jsem už mnoho slyšel. Nemohl bych s vámi několik důvěrných slov promluvit?“ Italián vstal a šel s ním stranou. „Mně můžete zcela důvěřovati,“ počal cizinec zcela tiše v odlehlém koutě. „Jsem baron z malého Rohozce. Tento měsíc zlata vám dám, pak-li mi pomůžete k výnosnému dědictví. Nevymlouvejte se, už dlouho vás pozoruji. Pojdte se mnou do hradu, kde bydlíte, a dejte mi čerstvě účinkujícího jedu. Nebude vám to ku škodě. Budete-li se ale zdráhati, stanu se vaším nepřítelem a ponechám si vás ve své moci, v skutku dobře se vám nepovede.“

— Tu byl travič v ličkách, chytil se. Nechtě musel se vesele tvářiti a požádal cizince, aby s ním do hradu šel. Potom se rozešli a když si ještě notně popili, navrátil se Božetěch do hor

Italián ale vedl cizince do svého obydlí. Na cestě se seznámili důvěrně. Když přišli na hrad, odebrali se do Italiánovy světnice, kde zvláštní rozmluva počala. Italián otevřel skříň a poučoval cizince o rozličném druhu a rozličném účinku jedu. Najednou klepal někdo na dveře. Tři společníci cizincovi vstoupili. „Přicházíte právě v čas,“ pravil k nim cizinec, „věc naše se dříve skončila, než jsem se domýšlel. Chopte se jen tohoto hanebného šeredy. Zásobu tuto vezměte s sebou na důkaz.“

Odhalený a prozrazený bezbožník sáhal po dýce. Brzo ale byl přemožen a provazy svázán. Na pokřik přišel i správce toho hradu s pochopy. Pán hradu nebyl doma, cizinec se vykázal plnomocenstvím vévodovým. Tu odstoupili všickni úctivě. Traviče dali na koně a přivezli brzy do města.

Den soudu se přiblížil. Jasně vycházely paprsky sluneční. Mnoho rytířů a urozenců bylo shromážděno v soudnici. Konečně přišel vévoda a posadiv se na trůn započal soud. Nejprv se přečtla žaloba. Tu vystoupila Josefinka, tak mladá a tak krásná, vystoupila jistým krokem, vědoma si jsouc své nevinu. Přítomní šeptali z počátku, pak ale umlkli všickni. Hrobové ticho panovalo v soudnici. Otevřeně, pravdivě a úctivě odpovídala na dané jí otázky. Její čistá mysl, srdečná nelíčená řeč učinila na všechny hluboký dojem. Nyní předvedli traviče. Tu povstal lomoz a hluk mezi četnými davy. Mocí se dral i cizinec do

soudnice. Stráž činila tomu přítrž. I Italián se ohlídnul a poznal v něm správce Krutislavova. „Ha, soudruhu,“ zařval Italián, „já stojím už jednou nohou na šibenici a tobě se nemá lépe vésti. Přiveďte ho sem, on si mne najal k vraždě.“ Nyní se museli oba hanebníci před soudem vyznati. Aby ale Josefinka úplně na své pověsti zachována a očištěna byla, přistoupil i sluha hraběnky Drahomíry. Vyjádřil se, že nevědomky z vážnosti ku své paní šálky změnil a krásnější dal své velitelce. Tak se odhalilo najednou celé tajemství. Správce a travič byli odsouzeni k smrti a prozatím do vězení uvrženi. Josefu uznali za nevinnou a propustili na svobodu. Všickni přítomní plakali, plakali radostí, že nevinnost zvítězila.

Když se všickni ze soudní síně vzdálili, klekl rytíř Krutislav před vévodou na kolena a žádal ho, aby si Josefinku mohl vzíti za vlastní dceru a aby ji směl učiniti úplnou dědičkou všech statků svých. Vévoda svolil s radostí. Kanclér vyhotovil hned listinu, vévoda ji podepsal a doručil sám rytíři. Jak soud dopadl, rozblásilo se střelhbítě všude i na hradě rytířově. Když Josefa se svým novým otcem co budoucí dědička a paní na hrad přijela, přivítali ji radostně staří i mladí.

Částka osmá.

Zámecká slečna.

Mnoho měsíců uplynulo v klidu a pokoji. Rytíř cítil se šťastným v rukou pečlivé Josefinky. Čím více slábnul, tím více pečovala oň Josefka. Hleděla, aby mu učinila radost i v tom nejmenším. Nový správce, kterého poblízký rytíř doporučil, byl velmi poctivý muž. I on se přičiňoval, aby ihned rozkazů pánových vyplnil. Spokojenost pána a budoucí paní byla mu nade všecko. Pan farář Pomnímr a poctivý Božetěch často docházeli do zámku. Starý pán je vždy rád vídal. Ba i Božena, když o svátcích do vesnice přišla, pobyla v zámku v radosti a strávila celý den u své odchovanky.

Když se rozhlásilo, že Josefa jest dědička, hlásili se mnozí mladí, statní rytíři o krásnou slečnu. Josefinka se sice ku každému úctivě chovala, žádnému ale nedělala naděje. Chtělať celý svůj život jedině obětovati ošetřování milého otce a nábožnosti. Proti stáří není léku. Rytíř slábnul každého dne a předvídal brzký konec svůj. A na tuto dalekou cestu se také svědomitě připravoval. Ještě jednou prosil vévodu, aby potvrdil poslední vůli a tím Josefě dědictví pojistil. Dada takto vše pozemské v pořádek, připravoval se co nejnábožnější na smrt. Josefínčino srdce krvácelo, když si zpomněla, že ho má ztratiti. Tanuly jí ustavičně na mysli jeho velká dobrodiní. Nemohla mu ji-

nak přispěti, leč že ho co nejpečlivěji ošetřovala a za jeho uzdravení vroucně se modlila. Neuprositelná smrt se přiblížila. Krutislav zemřel v náručí milované Josefinky, provázen žehnáním ctihodného pana faráře, jako kahanek zhasíná, ztráviv oleje. Jen dobrý, zbožný člověk může s takovým pokojem smrti vstříc patřiti. Bezbožník pak zachvěti se musí, když mu napadne smrt. Dobrý se usmívá v posledním okamžení, jeho vědomí a svědomí zapuzuje mocně všelikou bázeň před spravedlivým soudem Božím. Víť, že nejvyšší milosrdný Hospodin souditi ho bude dle dobrých skutků, kterých vykonal.

Pomnimír těšil zarmoucenou Josefu. Josefka také přemáhala, jak jen mohla, svou bolest a hleděla se všemožně vpraviti v povinnosti nového stavu. „Než mi budou poddaní přísahu věrnosti skládati,“ pravila, „musím mrtvolu nezapomenutelného dobrodince co nejslušněji pohřbíti. Vy, velebný pane, mi tu poradíte, aby se pohřeb vykonal dle stavu nebožtíka. Založím i fundací, aby poddaní výročně službám Božím zádušním byli přítomni a v jeho hrobce má světlo hořeti na věčné časy. I na chudé a nemocné poddané nesmíme zapomenouti. Chci dokonati, co můj drahý otec už nemohl. Slzy ať se prolévají na jeho hrobě a sice slzy lásky, vděčnosti a díků!“

Pohřeb se vykonal co nejslavněji. Nikdo z poddaných nescházel. Upřímné slzy co znak vnitřní bolesti skvěly se ve všech očích, s podivením a

láskou pohlíželi všickni na zámeckou slečnu. Zastřena černým závojem, modlila se vroucně za rakví. Než dosti už o pohřbu. Vévodův vyslanec přišel a odevzdal Josefce dědictví. Velmi se podivila, když velké zásoby zlata a drahých kamenů našla, kterých rytíř nashromáždil. „O Bože, jak jsem se stala šťastnou! Ne snad pro bohatství, kterého, jak víš, málo si vážím, ale proto, že budu moci tím více nebohým pomáhati. Nejen pro vyrazení a potěšení dává Bůh bohatému bohatství, ale aby svému nuznému bližnímu přispívati mohl, což jest i jeho povinností. Ani haléře nevezme s sebou na onen svět. Chud a nah se narodil a chud a nah musí zase ze světa. Jen růžovým závojem dobrých skutků může nahotu svou zakrýti a milosti Boží účastným se učiniti.“

Mnoho dobrého učinila Josefa skrze Pomníra. Pan farář podporoval její jmenem vdovy a sirotky, dával nemocným zdarma léky, odpouštěl opravdu chudým starý nájem. Všude působila co pravá matka svých poddaných a vyzískala si lásky všech. Mezi tím uplynul čas smutku a doba, kde poddaní měli přísahati, se přiblížila. V svátečním obleku přišli všickni poddaní s veselou hudbou a vejskáním. Milostivě přijala jich vznešená paní na povýšeném stolci. S každým promluvila dle dobroty srdce svého, každého potěšila. Po celé krajině rozhostila se radost a veselost a panovala až do samého večera. Josefina nebrala podílu na všeobecné radosti, modlila se v kapli, aby, vedena jsouc

andělem strážným, poddaných vždy oblažovala. Vešla ale přece mezi ně a potom umdlena odebrala se na odpočinek.

Částka devátá.

Nový nepřítel.

Na počátku povídky zmínili jsme se o hraběti Rodoslavu, vůbec divokým honcem nazvaném. Byl nejbohatší a nejstrašlivější pán v celém okolí. Jeho činný a těkavý duch nedal mu dlouho pokoje. Nebyl-li na honu, aneb při hostinách, bral podílu na cizích vojnách. Tím měl konečně zcela vojenského ducha a proto mu i říkali: „strašlivý rytíř.“ Nikdo z vůkolních pánů netroufal si dáti se s ním do boje. Znaly jeho moc a sílu a proto věděli, že by byli přemoženi. Tím se stával vždy bujnějším a byl si i vědom své převahy a toužil po nových statcích. Nejudatnější rytíři si ho vážili, ba obdivovali ho pro udatnost a neobyčejné vlohy. Vracel se z vojenského podniknutí, an uslyšel, co vše se přihodilo za jeho nepřítomnosti v zámku Krutislavovu. Zlostně zavrtěl hlavou. Nelíbilo se mu, aby ženská panovala. Než, poněvadž notně popíjel a víru a hluku společenskému se oddal, přišel na jiné myšlenky. Když se probudil, zase mu napadl Krutislavův hrad. Mrzelo ho to, že neznámá cizinka požívá zděděných statků. „A co pak ti vadí?“ pravil sám k sobě, „abys si toho krásného hradu vydobyl? Někaké příčiny k pūtce najdeš vždy.

Moc tvá jest velká, máš mnoho ozbrojenců. A bude-li zapotřebí, pomohou i sousedé. Vždyť i jim to musí býti protivné, aby loupežnická kuběna co do stavu jim byla rovna!“ Rodoslav přemýšlel o tom víc a více a oznámil to i svým soudruhům. Tito hulákali radostí, že zase budou míti co dělati. Ale jak rozepři začítí? Beze vší příčiny nemohl přece Rodoslav válku Josefince vypověděti. Příčinu našel brzy. Udělal velkou honbu. Divocí lovci jeli koňmo přes pole Josefininy a učinili hroznou zpoustu. Tuto neplechu opakovali několikráte po sobě. Josefinka viděla už bouři, která se nad ní vztahuje. Milovala ale velmi a ctila pravdu a právo a nechtěla si také zadati. Poslala rychle k vévodovi a žádala ho o pomoc. Vévoda jí pomoc slíbil. Napotom šel správce ve jmenu Josefininu k Rodoslavovi, aby mu přednesl jeho zpupné jednání. Rodoslav ho vyslechl uštěpačně a řekl: Vyřiď ženě, že nepředu na přeslici, ale že vládnu mečem. Proč ke mně neposlala mi rovného? Jsem velmi uražen a zjednám si práva. Ostatně jsem ani nehonil na cizé půdě. Chovám listinu a dle této listiny patří statky Krutislavovy mně, a tohoto práva si také mečem vydobudu. Vypovídám jí válku. Osm dní má na rozmyšlenou. Ať mi statky vydá anebo ať se zbrojí. Nepřipustím toho, aby mne pomlouvala slabá žena, že jsem ji zákeřnický přepadl. Jak mile ale lhůta uplyne, jsem s vojskem před její hradem a pěst silnějšího ať rozhodne!“

Smutně se navrátil správce s touto nemilou

zprávou domů. Brzy se to rozneslo v celém okolí. Josefinka prosila sousedy o pomoc. Nadarmo! Každý měl sto výmluv. Nechtěl s Rodoslavem bojovati, jehož se báli všickni. Někteří, co se marně o její ruku ucházeli, hleděli se potajmu spojit s nepřitelem. — Uplynuly dva dni. Před hradem povstal neobyčejný hlomoz. Tři sta dobře ozbrojených rolníků a řemeslníků chtěli skrze posla s Josefou mluvit. Slečna svolila. Předstoupil před ni osmdesátiletý stařec, jenž se jal takto mluvit: „Vysoce vážená paní! Dověděli jsme se o vaší tísní. Stala jste se nám upřímnou matkou. Proto jest naší, dítek vašich věrných, povinností, bychom vás v nebezpečí hájili a za vás krev i život obětovali. Spolehejte na naši udatnost a vytrvalost. Srdce věrných poddaných nepřemožitelná pevnost. Raději všickni v bitvě padneme, než aby se vám co zlého stalo. Těžká jest vojna a hubí ponejvíce rolníka bezbranného. Proto jsme se ozbrojili k vaší obraně. Ať pohltní plamen zžírající naše chýše, Bůh nám udělí vítězství. Děti a ženy poslali jsme s jméním do hor. Budou nám je naši přátelé, dělníci v hutích opatrovati. O vše jsme se tedy postarali. A pevně doufáme, že spravedlivý Bůh spravedlivé věci dá vítězství!“

Pohnutím zaskvěly se slzy co perly v očích Josefininých. Děkovala vroucně za tak velkou příchyllost, napomenula jich, by jen úplně v Boha důvěřovali, že jich vytrhne z rukou nepřátelských.

Kams jen pohleděl, bylo ležení. Kdo mohl

pracovati, opevňoval hrad. Josefa byla při nich a povzbuzovala jich laskavou řečí. Zcela neočekávaně přišly dvě zprávy. Horalé se sebrali, aby milované paní přispěli, a ozbrojili dvě stě udatných mužů. I vévoda vyzval manů, aby za několik dní osm set v zbrani vycvičených mužů na hrad dostavili. Tyto zprávy naplnily Josefu a všecky poddané radostí a útechou. Vždyť vojsko Josefinčino bylo mnohem větší než nepřátelské. Děti a ženy odebraly se do hor. Opuštěny byly chýše, opuštěny domky a libovůli nepřítelově ponechány. Ozbrojenci dostavili se všickni o dva dni dříve a rozložili se kolem zámku, očekávající krvavý boj. Vojenská hudba a hlasitý jásot rozléhal se povětřím. Smrt a záhuba přísahala se nepřítelům.

Vůdcem vojska, čítajícího dvanácte set mužů, stal se na rozkaz vévodův Břetislav, poctivý rytíř a zkušený voják. Držela se vojenská porada. Břetislav radil, by nečekali na vlastní půdě na nepřitele, ale aby ho přepadli. Všickni soubhlasili. Na to se přehlíželo vojsko. Co amazonka přistrojena projížděla Josefinka řadami vojáků. Všickni ji přivítali s jásotem. Po přehlídce vyčastovala Josefa vojáky hojným pokrmem a nápojem. V noci měliť odtáhnouti. Ctihodný Pomnimír pomodlil se, a dal všem požehnání. Radostně vytáhli. V čele jela milovaná paní.

Částka desátá.

Přepadnutí.

Rytíř Rodoslav dozvěděl se o velkém a rozsáhlém zbrojení nepřítelkyně své. „Vždyť jest dobře,“ pravil k soudruhům, „nemusíme se alespoň styděti, že bojujeme s bezbrannou ženou. Avšak neuznávám za dobré, abychom se sesílili. Se selskou chátrou budeme brzo hotovi. A kdyby i vévoda ku pomoci jí přispěl, přemůžeme i tu holotu a upevníme se v hradě Josefinině jako na svém statku co nejvíce. Zítra se dám do práce, dnes pak, přátelé, klidně se pobavme.“ Ihned byla velká hostina připravena. Až do půlnoci se hýřilo a hrálo a pak se potácel každý na lůžko.

Po půlnoci přitáhli Josefinini zástupové a rozložili se nedaleko hradu Rodoslavova ve vší tichosti, očekávající raních červánků. Konečně ustupovala noc. Na východě počalo se nebe červenati. Rodoslav se probudil z těžkých snů, ustrojil se sám, nechtě ani rytíře ani služebného zbuditi, všickni byli ještě napolo opilí v hluboký spánek pohřížení. Vstoupil na pavlač. Bylo mu jaksi úzko, když tu a tam v lese zářící se oštěpy zahlídnul. Ba zdálo se mu, jakoby i koně řehtali. V tom vyjel rytíř v krásném brnění a pádil rovnou cestou ku hradu. Jakmile k bráně přiklusal, zatroubil na roh. Hlasný vyskočil při tom zvuku protíraje si oči a otázel se cizince, čeho požaduje? Načež mladý panoš: „Musím hned s pánem hradu mluvit,

ohlas mne rychle, bych byl k němu připuštěn. Prvé se mi musí ale rytířským a čestným slovem zaručiti, že mě zase propustí a jistý průvod dá.“

„Žádosti vaše se mají vyplniti!“ odpověděl Rodoslav sám s pavlánu, „přísahám vám u mého meče, na němž jest kříž, a u mých zesnulých předků. Hlásný, otevři hned, aby cizinec ke mně se dostati mohl.“

Rodoslav se navrátil do hostinského pokoje a podivil se velmi, když útlou a štíhlou postavu rytířovu spatřil.

„Jak se jmenujete, udatný rytíři,“ pravil Rodoslav usmívaje se, „kdo vás ke mně poslal?“

„Jmenuji se láska k bližnímu.“

„Hm, podivná to odpověď, avšak i já návidím lidí.“

„Chcete vésti válku s nynější dědičkou Kru-tislavových statků.“

„Toť pouhá hračka, se ženou, myslím, budu brzy hotov.“

„Kdo ví? Jakým způsobem vás ale dědička urazila?“

„Žena ať zůstane u přeslice a nemíchá se do práv mužských!“

„Josefa se nemíchá do ničeho. Zeptejte se jen všech poddaných, zdaž s nimi nenakládá co matka?“

„Buď si, ale i já mám nároky na statky Kru-tislavovy.“

„Ani těch nejmenších. Zde se podívejte na listinu, dle níž právo jest na její straně.“

„Ať rozhodne zbraň.“

„Chcete prolívati krev? Můžete pak ženě navrátiti ztraceného muže a dětem nahraditi padlého otce?“

„U všech všudy, uspořte si zbytečných slov, sic . . . ! —“

„Mohu svobodně odejíti dle vašeho rytířského slova?“

„Věrně vám slovu dostojím, avšak zítřejší den rozhodne!“

„Tuším, že už dnes, už nyní jest rozhodnuto, jen vstupte se mnou na cimbuří.“

„Co to? Hlásný troubí na poplach, nemám-li mlhy v očích, jest hrad můj zcela obklíčen vojskem.“

„A musíte se vzdáti, než vám přátelé vaši přispějí. Jste přelstěn, pane rytíři! Více než tisíc dobře ozbrojených vojinů čeká nedočkavě na boj. Já pak přicházím co posel míru. Zanechte nespravedlivého sporu. Popřejte ubohému rolníku pokoje. A bažíte-li velmi po pokladech, chce se Josefa s vámi rozdělit, jen aby nevinné krve ušetřila. Tato trublička jest naplněna nejdražšími skvosty a má větší cenu, než všecky její pozemky. Vezměte si ji, jen aby byl pokoj zachován. Ostatně po kratičkém boji hůře by to s vámi dopadlo.“

„Musím vás blížeji seznati, kdo pak jste?“

„Josefa!“ I sejmula přiblici. Rodoslav ale ustoupil a užasl, když spatřil její krásnou tvář. Srdce mu mocně tlouklo, v očích zřela celá jeho duše.

„Josefinko!“ zvolal konečně, „podáváte mi mír, ač vítězství jest vaše. Odvážila jste se ke mně a nebála jste se mne?“

„A proč bych se bála? Známt' vás co poctivého muže a udatného rytíře a cti a cnosti rytířovy umím si vážiti.“

„Přísahám Bohu! Uvidíte, že jste se ve mně neklamala. Žena nemá velkomyslností nade mnou zvítěziti. Jen si ponechte majetku svého a podejte mi ruku na trvalé, doživotné přátelství. Spor jest nyní ukončen. Zůstaneme pokojní sousedé a jeden bude chrániti druhého. A Bůh ví, ještě budu blahorečiti okamžení, kde ponejprv jsem vás spatřil. Ať se hned oznámí lidu, že jsme se spojili, a kancléř ať vyhotoví listinu. S jakou důvěrou vy jste se odvážila ke mně, s takovou půjdu i já k vám a s vámi.“

Z hradeb vlál bílý prapor na znamení pokoje. Vedouce se šli Rodoslav a Josefina k vojevůdci Břetislavu. Když smlouva se napsala a podepsala, slavila se na hradě rytířově skvělá slavnost. Tři dni se zdržela Josefinka s urozenci na hradě. Po slavnosti doprovodil Rodoslav s nejlepšími přátely Josefinu do jejího zámku. Celá cesta podobala se vítězoslávě. Ženy a děti přišly mezi tím s hor se svým majetkem. Mužové vyměnili si za zbraň radostmi míru. Vždyť nyní nebylo se báti nepokoje. Spojiliť se dva nejmocnější sousedé a ti nemuseli se báti nikoho. S vlastním nebezpečím, s neobyčejnou velkomyslností, chtějíc polovičku svého

jmění obětovati, odvrátila krvavé vojny. Proto vším právem ctili ji všickni co anděla strážného. Ze všech skvostů ponechal si Rodoslav jen drahocenný prsten a prosil Josefinku, by ho směl co upomínku na dnešní den nositi. Za to dal Josefě obrázek na krk, drahokamy vykládaný, jenž měl mnohem větší cenu než prsten. Neboť dle svého obyčeje oplacoval každou úslužnost dvojnásobně. Rodoslav a jeho soudruhové rozloučili se, ujistivše si přátelství a odebrali se na své hrady. Josefinka věnovala se zase ženským pracem a pečovala o blaho věrných poddaných.

Č á s k a j e d e n á c t á .

Tajemství se odhaluje.

Pokoj a mír kvetl utěšeně. Josefa se vydala na krátkou cestu. Na cestě přepadla ji se služebnictvem strašná bouře, která v horách zuří tím více. Společnost byla malá. Pozůstávala ze dvou služebnic a dvou ozbrojenců. Na pustém místě je bouře překvapila. Nikdo z nich neznal krajiny. Nevěděli, kam by se utekli. Najednou udeřil nedaleko hrom do stromu. Blesk ho zapálil, že jasně hořel. Koně se splášili, nedbajíce na uzdu kočího. Kočár sletěl do dosti hluboké jámy. Všickni se velmi ulekli. Pomáhali Josefince z kočáru. Nedávala žádné známky života. Na ruce byla silně poraněna. Kam se mají utéci? V tom zaslechli zvoněk. Na blízku musí býti klášter. Zvonku hlas je

všecky potěšil. Služky obvázaly Josefince ránu. Ana Josefinka v trávě bez sebe ležela, šli sluhové podlé zvuku zvonku. Brzy přišli dle světla, co rozžato bylo, na pravou cestu. Jen několik kroků popošli a dostali se k starému, vážnému klášteru. Mniši zde přebývající věnovali se modlitbě a lásce k bližnímu. Už mnohého zbloudilého poutníka vyčastovali, už mnohému, soužením a trápením přemoženému, popřáli útulku před bouřemi tohoto světa.

I nyní, sotva že zpozorovali, že nešťastník pomoci jejich má zapotřebí, vyšli s pochodněmi a s pohovkou. Jeden měl s sebou i nejpotřebnější léky. Přišli k místu, kde Josefinka ještě napolo mrtva v trávě ležela. Okolo ní hořekovaly služky. Dobří mnichové prohlédli nejprv ránu. Byla dosti značná, nikoliv ale nebezpečná. Mezitím ji jiný rozličnými voňavkami křísil. Vyčistili ránu, nalili balzámu, obvázali, posadili poraněnou do lenošky a kráčeli nazpět do kláštera. Uvnitř kláštera nesměla žádná ženština dlíti. Měli ale vedle kláštera zvláštní světnici, kam Josefinku odnesli. Zaopatřili ji vším potřebným. Starali se o ni ještě více, když uslyšeli o její vysokém rodu.

Při vší pilné obsluze uzdravovala se Josefinka jen zponenáhla. Teprv za několik neděl mohla se v zahradě procházeti. Josefu provázal stříbrovlasý kmet. Vyrážel ji rozličnou, poučnou rozmluvou. Jak z lože povstala, šla nejprv do klášterního kostela, aby se Všemocnému poděko-

vala, že ji zachránil. Zbožní mnichové těšili se její zbožnosti a dali jí klíč, aby mohla zvláštními dvířkami do kostela choditi, kdykoliv by se jí líbilo. Jsouc čistého srdce, nebála se ničeho. Mnohdy chodila do kostela pozdě v noci, když všickni už v spánku ponořeni byli. Jednou seděla v lavici a vroucně se modlila. Kolkoem bylo hrobové ticho. Bylo jí tak volno, tak blaze okolo srdce, jako by ji něco zvláštního očekávalo. Najednou uslyšela tichých kročejů. Ohlédla se a leknutím až vykřikla. Ošklivý muž přicházel. Byl zcela koží zahalen. Pustě vlály mu vlasy. Ověnčen byl slamou, až po prsa dosahoval mu černý vous. V ruce držel napolo uschlé větve. Kráčel tiše, Josefinky ani nepozoroval, kráčel až k oltáři. Zde padl na kolena a velmi vroucně se modlil. Tím se Josefinka upokojila. Chtěla se mu co nejrychleji vyhnouti. V tom se ale strašlivý muž pozdvihl a šel ku dveřím. Josefa šla zdaleka za ním. Muž stojí už zase, vytahuje uhel a kreslí na zdi dívčí hlavu. „Ano, ano, rozmilý andílku, to jest tvá podoba, proč o proč prodléváš tak dlouho, proč nepřicházíš pro mne, abys mne uvedla do říše pokoje? Což nevidíš, jak jsem se krásně přistrojil?“ Chtěl jíti dále, ani přišli dva sluhové se svítilnou pro paní. Muž, zahlídnuv Josefinku, ustoupil ustrnut, větev mu vypadla z ruky, rozpráhl rámě a volal: „To jest má Josefinka!“ Chtěl ji obejmouti. Sluhové tomu nepřipustili. Tu se muž kvapně uchopil větve, oháněl se s ní,

křiče: „Ať umře, kdo mi ji chce vzíti.“ Sluhové poslali o pomoc. Několik lidí přikvapilo z kláštera na pomoc. Josefinku odvedli do její světnice a zavřeli dvéře.

Když se Josefinka druhého dne se starým páterem sešla, rozmlouvali o včerejší příhodě. „Upokojte se, milostivá paní,“ pravil. „Ten muž neudělá žádnému nic, neublíží ani kuřeti. Skoro již osmnácte let žije mezi námi. Živíme ho z útrpnosti. A kam by se nebožák také uchýlil, když nemá rozumu?“

„Nemohl byste mi, velebníčku, o tom muži něco říci?“ tázala se Josefa.

„Velmi málo, milostivá paní. Každého roku vydává se jeden z nás s vozíkem a sluby do okolních obcí, aby prosil o nějaký příspěvek. Příspěvků potřebujeme ponejvíce pro nemocné. Neboť nadání naše jest tak skrovné, že sami sotva vyjítí můžeme. Bohu díky! v našich okolních osadách nalézáme dosti milosrdných Samaritánů, kteří nás ochotně podporují. Na mne přišla tehdáž řada. Už jsem se vracel nazpět s hojnou almužnou. Najednou povstal v lese hluk. Bojíce se nějaké nehody ukryli jsme se v houští. Divocí lovci jeli okolo nás. Zůstávali ale dlouho na jednom místě. Chtě se dovědět, co se asi stalo, přiblížil jsem se k nim. Vytáhli z prohlubně tělo strašně poraněné, a chtěli ho vzkřísiti. „Už jest mrtev, zvolal jeden surovec. nezdržujme se tedy zde. Vždyť ho nějaký milosrdný hrobník pochová.“ Suroví mladíci za-

chechtali se tomuto vtipu a uháněli tryskem od-
tud. Jeden z našich sluhů byl při mně. Hned jsme
pospíšili k mrtvole. Ohledal jsem ho a shledal,
že sice slabě ale předce dýchá. Hlava jeho byla
zcela roztráštěná. Obvázal jsem mu ji, jak jsem
jen mohl. Naložili jsme ho na vůz, abychom
ho alespoň v posvěcené zemi pochovali. Když
jsme ho do kláštera přivezli, žil ještě. Po-
znovu jsme mu vyčistili a obvázali rány a ode-
vzdali péči jednoho bratra. Teprvé po něko-
lika měsících vyváznu z nebezpečství života.
Uzdravil se, ale rány působily dlouho, působily
tak, že ubožák pozbyl rozumu. Na žádnou otázku
neodpověděl až dosud. Ostatně neublíží ani kuřeti.
Jen že se přiodil kůží a za podporu vzal sukovi-
tou větev. Nezabraňovali jsme mu toho. Ovšem
povždy jsme ho střežili. Chtěl s námi dříví ká-
ceti. Nedovolili jsme toho. Z celého jeho jednání
dalo se souditi, že pochází z vysokého rodu. A
kdo dobře činí, nemá za to odplaty chtít. Tak
uplynulo mnoho let. Často a věru horoucně se
modlí. Jen v zahradě nám pomáhá. Kdekoliv se
dopídí kousku čistého papíru, běží hned do ku-
chyně pro uhlí a kreslí dívčí blavu, volaje stále:
„O má Josefinko!“ Slzy vstupují mu do očí. Vzal
jsem jeden list s sebou. Pohleďte jen na tu krá-
snou tvář. Ale, můj Bože! Vždyť tyto tahy jsou
vám zcela podobné. Tak jste musela v mládí vy-
padati a potom vaše jméno „Josefinka.“ Hned to
oznámím páteru priorovi. V tom musí nějaké hlu-

boké tajemství vězeti. Ubožák si také přeje od té doby, co vás v kapli spatřil, aby s vámi mohl promluvit. Postarám se, abyste s ním mluvila u mé a priorovy přítomnosti. Nestrachujte se ničeho, budete v bezpečnosti.“

Josefa pozorovala s podivením výkres. Byla to její podoba. Věděla, jak jí Pomnimír povídal, že ji našli v prohlubni u poraněného muže. Což, kdyby to byl tentýž muž? Což nemohl dobrotivý Bůh nyní její minulost odhaliti? Josefa poslala hned do hor, pro Božetěcha, aby k ní přišel a řekl, co ví. Zvolna se jí zdál den ubíhati. Jaký div, že pro rozličné myšlenky a starosti Josefinka ochuravěla, tak že druhého dne ani z postele nemohla vstáti. I cizinec musel čekat. Na večer přišel Božetěch se sluhou. Mnichové mu vykávali zvláštní světničku a dobře ho pohostili až do druhého dne, kde Josefa cizince navštívit hodlala.

Josefa druhého dne cizince navštívila. Převor a několik sluhů ji doprovázeli. Hluboko utkvěl zrak cizincův na Josefině. Počal se na všech údech třásti, sepjal ruce k nebi a mnul si čelo, řka: „Ano, opravdu, Josefinko, tys má Josefinka!“

„Tak se nazývá milostivá paní,“ jal se Božetěch mluvit. „Přítelinku, pamatujte se, že jste před mnoha roky i s koněm do prohlubně spadl? Božím řízením našel jsem vás napolo mrtvého. Dal jste mi malé děvčátko a zde zapečetěný balíček. Teprve po osmnácti letech se měl otevřít.“

Milostivá paní zde jest to děvčátko a zde zapečetěný balíček.“

Cizinec se podíval na pečeť a vykřiknul: „Ano, Josefinka jest mé dítě!“ Než kolena pod ním klesala, padl bez sebe na zem a musel býti odnešen.

I Josefu slova ta velmi dojala, ale pro tak důležitou věc sebrala všech sil a prosila priora, aby balíček rozpečetil a nahlédl, co se v něm nalézá. Mohla to tím spíše učiniti, poněvadž osmnácte roků uplynulo. Velebný prior otevřel balíček, vytáhl pergamenový list a četl:

„Já Jiří, vévoda farneský, dokládám touto mou připojenou pečetí a touto od čtyř hrabat podepsanou listinou, že dívka, která se ní vykáže a která na levém ramenu bradavičku má v podobě hroznu, Josefa, mé manželské dítě, princezna farneská jest. Co důkaz budiž i znamínko, kterého jsem jí v největší úzkosti na levé ruce vypálil. Nástroj, jímž jsem jí ho vytisknul, jest v archivu mého bratra, panujícího vévody parmského a sice v modré, zlatem vykládané schránce. Těžké neštěstí mě potkalo. Štasten jsem byl se svou spanilou manželkou, ale ďas a ne člověk, Drahomíra přivedla mne o domácí štěstí. Rozličnými klamy a podvody rozdvojila mne s bratrem. Bůh mu odpusť bezpráví, co mi učinil, jako já odpouštím jemu. Vyhnán jsem byl z vlasti. Ani to nepostačilo Drahomíře. Jedem přivedla mne o milou manželku a tři nejstarší dítky. Mé nejmenší, mé poslední, mé nejmilější dítě, mou malou Josefinku chtěl jsem ještě zachrániti. Utíkám samojediný, abych nebyl prozrazen. Vůle Boží jest nevyzpytatelná. Snadno se mi může na cestě nějaké neštěstí přihoditi.

Josefinka.

Proto jsem sepsal před odchodem tuto listinu. Pevně důvěřuji v Boha, že se nedostane do rukou mých nepřátel ani Josefinka, má drahá upomínka na zesnulou manželku. Bůh všemocný požehná mým kročejům a obrátí jednou mého zatvrzelého bratra, aby mé dceři vynabradil, v čem se radou špatných rádců na mně prohřešil. Já, hluboce sklíčen, loučím se s ním bez hněvu. Nepřipočítám jemu své neštěstí. Bůh tomu tak chtěl. Zaň pak každodenně se budu modliti.

 Jiří, vévoda farneský.“

Nyní byl rod Josefinin na jevě. Všickni, co zde byli přítomni, vzdávali jí úctu co rozené vévodkyni. Tomu se Josefka netěšila, ba lekala se spíše vysokého postavení. Bylať tak šťastna a spokojena. Starala se o blaho poddaných, sloužila Bohu. A jak nestálé jest postavení u dvora, jak často ruší se zde domácí blaho a pokoj. Rádcové špatní bývají příčinou, že panovník jinak smýšlí, jinak jedná, než by jednati měl. Potlačují v sobě a v panovníku přirozené city, přikázání Kristovo: „Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého!“

Josefinka sobě přála nyní co nejvřeleji, aby mohla s otcem mluvit a o požehnání ho žádati. Prior obstaral vše. Navštívil nemocného. Spal a lékař stál u něho. „Velebný pane!“ pravil lékař, „nemocnému se muselo něco zvláštního přihoditi. Jest celý rozechvěn; obával jsem se, že dostane čivní nemoc. Jen s donucením přijal léku. Potom se najednou utišil, klekl před obraz Ukřižovaného, pomodlil se vroucně, vstal a ulehнул. Od té doby

spí pevně. Duch jeho musí býti upokojen. Časem se líbezně usmívá, potí se značně a vsadím nevím co, že smutný stav jeho se změnil.“ Prior nařídil lékařům, aby ho co nejhorlivěji ošetřovali a mu oznámili, až se nemocný probudí.

Mezi tím příklusala řada jezdců ku klášteru a prosila, aby jich vpustili. Žádali za hotové nějakého posilnění. I koně si měli oddechnouti. Vše se jim laskavě stalo po vůli. Vůdce byl arcibiskup boloňský, jenž pro svou učenost a zbožnost široko a daleko znám a ctěn byl. Dlouho se zdržel u převora za příčinou duchovních záležitostí. Tu se dověděl také o Josefě a její příhodách. Velice se tomu arcibiskup podivil, a žádal, by s nemocným promluvil.

Když lékař zvěstoval, že se nemocný probudil, navštívili ho obadva. Nemocný seděl v lenošce a přívětivě se usmíval. Pozorovav déle arcibiskupa jehož kadeře co stříbro se stkvěly, kterak stářím skloněn pomalu k němu kráčí, vyjasnila se mu tvář a hlasitě zvolal: „Milý Bože! což všickni andělé nebeští mne navštěvují? Viděl jsem tvář mé proměněné dcery a nyní spatřuji učitele svého z mládí. — Což jsem už mezi blaženými a nalézám se v nebi? Ó, pak mi nic neschází, abych úplně byl šťastným, leč abych objal mou Josefinku.“

Velebný pastýř se uchopil této příležitosti a vysvětlil mu, že vše je skutečnost, co se vůkol něho děje. Na počátku se nemocný usmíval, pak ale vzal na se vážnou tvář. Bylo na něm viděti, že

duch mocně bojuje, že se probouzí k původní činnosti. Mlčel dlouho. Pak vstal a pravil: „Pusťte mne do kostela, tam u oltáře chci na kolenou Boha prositi, aby ducha mého vyvedl z temnosti do světla, anebo mne k sobě povolal, pakli vše jest klam a mam, bych s těmito sladkými sny dokonal.“ Arcibiskup a prior dovedli ho dle žádosti do kostela. Tam padl na kolena a dlouho se modlil. „Nyní jsem připraven,“ pravil konečně Farnese. „Bůh mne posilnil. Jsem ovšem ještě sláb, velmi sláb, ale v duchu mém se zabřesklo jako když sluneční paprslek roztavuje kůru ledovou. Nestrachujte se o mne! Jsem dosti silen, abych Josefinku spatřil. U ní se opět rozežřeje mé otcovské srdce, její políbení mne občerství, jako rosa občerstvuje sluncem uvadlou květinou. U ní okřeju.“ Všickni se odebrali do světnice Josefininy, kterouž zase připravil starý mnich.

Už se blíží Farnese s úzkostí čekající Josefince, už chvátá otec k dceři se slovy: „Ó milá, přemilá dceruško!“ už pevně se drží v objetí. — Vážná nastala tichost. Všickni prolévali slzy.

Konečně se zotavili obadva. Nemohli na počátku ani promluvit pro city. Nyní ale si již vypravují o minulosti. Arcibiskup a prior odebrali se pryč za svou prací. Farnese se zcela proměnil. Upřený jindy zrak, zrak to třeštěnce, zářil jasnou, jemnou tichou radostí. Skorem ustavičně držel ruku Josefininu. Vždyť si měli tolik co povídati. A kdo by mohl také jejich city popsati? Druhého dne se

ubíral arcibiskup dále do Parmy. Připověděl, když se loučil, že zase brzo zavítá s poselstvím radostným. — I Josefka a Farnese nezůstali už dlouho v klášteře. Do Parmy se nyní pro slabost nemohli obadva odebrati. Po třech dnech rozloučili se s ctihodnými mnichy. Josefa učinila prvé značné nadání, rozdala mnoho peněz mezi chudé, aby se modlili, by otec zcela se pozdravil. Není tudíž divu, že při loučení všickni jim blaho a štěstí přáli. Mnichové jich doprovodili až do zámku Josefinina.

Na hradě plynul jim čas v obapolné lásce rychle. Farnese pyl jako znovuzrozen. Ovšem sláb na duchu zůstal už povždy, a časem se zabýval těžkými, trudnými myšlenkami, hledě ustavičně před sebe. Než brzy ho zase takové myšlenky opustily. Mnohdy vyseděl celé hodiny a smál se jako děcko. Někdy se zamyslel a rozháněl se rukama, prolévaje hořké slzy. Avšak jakmile Josefinka k němu přišla, vyjasnilo se zakaboněné jeho čelo, zotavila se jeho duše. Josefa také všemožně hleděla, aby ho vyrážela. Honba a jízda ho už netěšila ve vysokém stáří. Velebný Pomnimír vyrážel starouška často několik hodin a půjčoval mu přiměřených kněh.

Částka dvanáctá.

Válka.

Mezi tím se mnoho událo, o čem v zámku ani tušení neměli. A pak se zde také málo starali o svět. Vévoda parmský, Farnese, rozdvojil se s vévodou modenským. Oba stáli na svém právu a rozhodli se, aby zbraň rozsoudila. Tehdáž, jak jsme se už zmínili, panovalo právo pěstní, právo silnějšího. Proto dávali tehdáž mocnářové pánům a rytířům pozemky v leno, začez se museli se všemi ozbrojenci k vojsku dostaviti, když toho mocnár požadoval. Tou příčinou mohl mnohý vladař v krátkém čase velké vojsko shromáždit a soupeři se obořiti. Proto shromažďovali vévodové ihned svých spojenců, aby se rychle zbraní rozhodlo.

Dříve pomahal rytíř Rodoslav vévodovi modenskému. Proto i jej vyzval vévoda, aby se dostavil; Rodoslavovi byla válka právě vhod. Široko daleko rozléhala se s hradní věže polnice, aby poddaní ihned ozbrojeni se dostavili. Brzy táhlo statné vojsko k vévodovi modenskému, aby si nových vavříků vydobylo. V celém okolí se vojínové jen hemžili. Mnoho tisíc bylo připraveno v boj. Čekali se jen ještě, jak Farnese odpoví, jemuž modenský pod jistými výminkami mír nabídl. Vévoda parmský, jsa prvé srdce dobrého, příhodami se zcela změnil. Nikomu nechtěl ustoupiti. Mermocí chtěl zbraní rozhodnouti. Proto v ničem neulevil, proto se už všickni chystali k rozhodnému

boji. Obě vojska myslela, že zvítězí. Parmským nechtělo štěstí přát. V malých šarvátkách vítězili Modenští pod vůdcem Rodoslavem. Rodoslav vlastně utužcval vojsko. Měl vojenskou zkušenost, velkou sílu a neobyčejné štěstí. Konečně přišlo k rozhodné bitvě. Obě vojska bojovala udatně, rekovně, ale Rodoslav zvítězil. Kdekoliv se ukázal, zahazovali nepřátelé zbraň a utíkali.

Vévoda parmský zachránil se jen s několika věrnými. V hustém lese se skryli. Cesty byly nepřáteli obsazené. Strašná bouře povstala, tak že se v chudobné chýši ukrýti museli. Obyvatelé domu vévody neznali, ježto byl zcela obyčejně přistroyen. Přijali a vyčastovali ho dobře. Všickni spali tvrdě, jen vévoda nemohl ani oka zamhouřiti. Podepřel se k oknu a zpozoroval, kterak hospodář rozmlouvá s ozbrojenci. „Víš,“ pravil jeden z ozbrojenců, „koho u sebe máš? Vím zcela jistě, že jest nejhlavnější nepřítel našeho vévody a že jest hoden smrti!“ „Ale ne v mé chýši!“ „Proč pak ne? Vezmi jen za to tento měsíc.“ „Inu, když tomu tak, dělejte co chcete, hned vám otevru!“ Vévoda viděl nebezpečí a na vše se odhodlal. Asi deset ozbrojenců ho přepadlo. Vévoda se bránil jako lev, až se druhové jeho probudili, ale brzy byli přemoženi. Právě v čas přišel rytíř Rodoslav s několika vojáky. „Darebáci!“ křičel z daleka, „co to děláte, tolik vás na jednoho? Nemýlí-li mne zrak, jest to sám vévoda parmský!“ „To my také víme, a pronásledovali jsme ho.“ „Kdo pak vás

najal?“ „Podivná to otázka, kdo pak jiný, než vévoda modenský.“ „Snad ne?“ „Přísahou to mohu ztvrditi! Bratři, zčerstva se ho chopte!“ „Však se vám to nepodaří! Vojínové moji, chopte toho, co mluvil. Ty darebáku, hned půjdeš se mnou k modenskému vévodovi. Chci se dopídiiti pravdy. Vy ale spojenci, doprovodte vévodu k zbytku jeho vojska, aby byl svého života jist. Vy mi budete rukojmí za jeho život. S Bohem, pane vévodo, možno, že se dosti brzo uvidíme!“

Po těch slovech uvázal rytíř zákeřníka ku koni a ubíral se k modenskému vévodovi. Ostatní vyprovodili vévodu parmského až k první stráži zřídleho ovšem již vojska. Odtud se odebral vévoda se svými spojenci do Parmy, kde ho poddaní radostně přivítali.

Spokojen dobytým vítězstvím, seděl vévoda modenský ve svém stanu. Najednou vkročil Rodoslav, drže zákeřníka za prsa. „Pane vévodo!“ pravil, „znáte toho člověka?“

„Musí mě znáti, pravil zákeřník, vždyť mne za mnoho peněz najal, abych Parmského zavraždil. Odpusťte, pane vévodo, že tak zčerstva se vyznávám. Rytířova ruka tak pevně mne drží, že už sotva dýchám.“

„Klid se mi z očí!“ pravil tu rytíř, „a vy vévodo, nezasluhujete mé pomoci!“

„Ve válce,“ odvětil tento, „musí se hleděti, aby se nepříteli ublížilo. Na prostředky se tu nehledí.“

„Takových zásad já ale zatracuji! Nejsem vám v ničem poddán a povinen, sám od sebe jsem se k vám přidal a sám od sebe se také s vámi loučím. Nechci ani s vámi, ani proti vám bojovati. Mějte se dobře!“ Rytíř opustil stan, svolal soudruhy a své vojsko a za malou půl hodinky vytáhli z ležení. Vévoda modenský byl touto zprávou zcela bez sebe, a nemohl toho zameziti. Ostatní spojenci plenili ještě nepřátelské ležení.

Vévoda parmský poděkoval se spojencům Rodoslavovým a když k první stráži přišli, otázal se jich, kdo mu život zachoval? Spojenci mu jmena neřekli. Navrátil se do hlavního města, připravoval se k obraně. Domníval se, že za několik dní vojsko nepřátelské Modenu ze všech stran obklíčí. Uplynulo několik dní, o nepřátelích ale nebylo ani slechu. Tím se mohl vévoda více upevniti a vojsko rozmnožiti. Parmští se dobře ozbrojili.

Tiše, vzdálena hluku světského, žila Josefinka se svým otcem. Několik neděl žili v takové tichosti. Josefa se cítila tím šťastnější, čím více otec na duchu okříval. Za jednoho krásného jitra procházela se Josefinka v zahradě, které si sama obstarávala. Otec byl unaven a žádal, aby si poodpočinuli. Josefka unešena krásnou přírodou zůstala na pahorku státi, obdivovala se vznešenému vesmíru a klaněla se všemocnému Tvůrci. Najednou zaslechla ze zdálí polnice. Podívala se na silnici a spatřila řadu rytířů v lesklém brnění. V čele jeli

statní pánové v aksamítovém zlatem protkaném oděvu. S jedním, majícím stříbrný pancíř, vykročoval si pyšně krásný komoň. Kůň se mocně vzpínal, ale jezdec seděl pevně, seděl jako ukovaný. Za ním jeli pážata a sloužící. Josefinka s podivením hleděla na to vojsko, ba lekla se, když pozorovala, že na její hrad mají namířeno. Zčerstva odběhla do svých komnat. Už jich zpozoroval i blásný a dal znamení.

Josefinka byla ve svém pokoji, an tu páže vstoupí a jí zvěstuje, že boloňský arcibiskup s mnoha jinými vzácnými hostmi přichází. Nepochopovala, jak k takové cti přichází. Rozkázala, aby byli do hostinského pokoje uvedeni a aby se i všecko služebnictvo slušně vyčastovalo. Sama se odebrala do zadní komnaty, aby se dala od služebnic přistrojiti. Co nejrychleji přinesli sluhové stříbrné džbány a poháry. Jiní zase uvedli koně do konírny a častovali v přízemí služebnictvo. Netrvalo dlouho a skvostná hostina byla připravena. Než se počalo jísti, vstoupila Josefinka do jídelny, aby nenadálých hostů přivítala.

Ctihodný arcibiskup šel k ní, jak to činíval, laskavě a přátelsky, Josefa se slušně před ním uklonila a žádala o požehnutí. Nyní ale vystoupil muž v zlatém oděvu a pravil: „Pojď i na mé srdce, Josefinko, a přijmi i ode mne požehnání, kterého zasluguješ. Poznávám v tobě dlouho už zesnulou osobu. Už v obličeji lze ti pravdu čísti. Ano jsi, jsi dcera Ladina, jsi má neť, já pak jsem

strýc tvůj, vévoda parmský.“ Tu padla Josefina radostí, že má příbuzného, na kolena a přijala otcovského požehnání.

„Nyní ale,“ pravil vévoda, „popřej mi konečně toho štěstí, a doveď mne k bratru, bych s pokojným svědomím umřítí mohl.“ Josefa uposlechla co nejčerstvěji a spěchala k otci. „Milý, drahý otče!“ pravila, „poslechněte mne, prosím, nemračte se. Velké překvapení vás očekává, pojdte se mnou do hostinského pokoje. Ujišťuji vás na svou lásku dětinskou, že toho nebudete želeť.“ Ačkoliv Farnese právě byl těžkomyslný a vůbec nerad s lidmi se scházel, uposlechl na prosbu milované dcery. Co na hradě se zdržoval, nosil oblek dle svého stavu. Měl skvostně vyšňořený, zaobroubený plášť. Když vešli do pokoje, zamračil se, spatřiv tolik hostů. Odvykl jim. Už chtěl jíti nazpět. Josefa ho ale zadržela a v tom přiblížil se vévoda.

„O nebesa!“ zvolal, „jak jest mi okolo srdce, toť jest můj bratr.“

„Jiří!“ zvolal i vévoda a už si leželi v náručí, už plakali radostí, že se shledali.

Toto shledání způsobil arcibiskup. Druhého dne se mělo několik listin vyhotoviti. Vévoda chtěl totiž bratrovi všecken majetek navrátiti. Jiří tomu nepřipustil, řka: „Má dcera budiž mou dědičkou. Já zůstanu až do smrti u ní. O dvoru nechci ani slyšeti. Jen zde u mé mě vroucně milující dcery dostane se mi náhrady za předešlá utrpení.“

Všecko i listiny se vyhotovilo a stvrdilo. Byl

čas k jídlu. V radostném hovoru naplnily se poháry, pilo se všeobecně. Radost vystavěla dnes zde stánek svůj. Josefinka seděla mezi vévodou a otcem. Pilo se na zdraví, přinášely se přípitky. Fanfary či intrády ovšem nescházely. A přece znepokojovala Josefu jakási předtucha. Zvláště jí padl jeden rytíř do oka. Seděl zcela dole za stolem. Byl to týž, co v stříbrném brnění na bujném oři jel. Nadarmo ho pobízeli, aby si vzal pokrmu a nápoje. Nesundal ani přilbice. Jen jednou se občerstvil. Tu se ale obrátil a hned zase přilbici zastřel. Josefince bylo toto počínání nápadné. I ptala se vévody, kdo by to byl?

„Však ho poznáš,“ odpověděl vévoda, „mámeť s tebou mnoho co vyjednávati a proto po hostině přijdeme do tvého pokoje. Nyní ale nesmíme všeobecnou radost rušiti.“ Hosté se veselili a popíjeli skoro až do půlnoci. Tu vstali. O vše pohodlí bylo postaráno. Páni a rytíři odebrali se, potácejíce se, na odpočinek. Vévoda ale šel s Josefinkou do jejího pokoje a pokynul známému nám rytíři, aby ho následoval. V pokoji si sedl vévoda na pohovku s Josefou, kdežto se cizinec usadil vzadu na stolicí. „Neteri!“ počal vévoda, „mám cos důležitého s tebou promluvití. Už jednou, když tobě byla vojna ohlášena, ukázalas velkomyslného ducha. Nyní máš vyšší postavení. A vlast požaduje od tebe veliké, ba, pokud tebe znám, velmi velké oběti.“

„Má vlast? Což pak bych já, slabá dívka,

mohla učiniti? Mou krev, můj život jí ráda obětuji, ale jak jí mám přispěti?“

„Mám mnoho mocných nepřátel; krvavá vojna povstane a tisícové stanou se kořistí smrti, tisícové přijdou o jmění a budou trýzněni od nepřátel.“

„Pro milosrdenství Boží, ustaňte už a řekněte mi, jak mohu a jak mám vlasti přispěti?“

„Tento muž zde jest na vahách mezi mnou a mým nepřítelem. Nespojí-li se se mnou, jest země má nešťastna. Pak-li se ale se mnou spojí, musí se nepřátelé vykliditi, mír a požehnání uhostí se v zemi mé.“

„Ale, můj Bože, což pak mám učiniti?“

„Ty, ano ty jediné zachováš vlast, pak-li tomuto muži ruky své podáš.“

„Tomuto muži? — Ne, není možno!“

Tu povstal cizinec a padnul v stříbrném brnění před Josefínu, řka: „Věčné přátelství jsi mi přislíbila při tomto prstenu, anděli můj, vyměň přátelství v lásku!“ Odejmul přilbici a užaslé Josefince se objevil Rodoslav.

Josefa povstavši mezi tím ustoupila několik kroků. Už dlouho pokládala za šťastnou tu, co se stane manželkou všeobecně váženého hrdiny. A nyní přimlouvala se i vlast. Takto mohla ji zachovati, mohla jí mír navrátiti, mohla tisícům život a majetek zachrániti. A proto — kdož by jí to měl za zlé? — svolila.

Ve jménu vlasti byl spolek a sňatek uzavřen

a druhého dne se ujednala i svatební smlouva. Zasnoubení se oznámilo i lidu, ješto uím pokoj a mír zaručen býti měl. Lid se radoval velmi, kudy měl Rodoslav do svého zámku jeti, okrášlili vesnice, dvory, ba i silnice věnci. Také ohňostroji přichystali. Mládenci a panny tančili o překot. Na obou zámcích dávaly se hostiny. S pavlánu hřměly bubny a trouby, rozléhajíce se daleko. Tak uváděl Rodoslav nevěstu s otcem a strýcem do svého hradu. Zde se u přítomnosti zemských radů a manů svatební smlouva podepsala. Vznešená nevěsta ale navrátila se s otcem a strýcem do svého zámku, kde až do oddavek se zdržela. Strýc vévoda se také s nimi rozžehnal. Spěchal domů, aby snoubenci i tam, kam nyní pokoj zavítal, řádně a slušně se uvítali.

Rodoslav byl pravý voják. Sláva vojenská poutala ho více než domácí štěstí. Nedlouho na to rozšířil se válečný ruch po všech křesťanských zemích. Turci se strašně zbrojili, aby se Benátska zmocnili. Proti tak značné moci bylo zapotřebí mnoho vojska. Vždyť jako příval valila se síla divokých nepřátel a hrozila celou Evropu zaplaviti. Benátčané nešetřili ani peněz, ani moci a vyzývali celou Evropu, jen aby tohoto sveřepého nepřítele přemohli. I Rodoslava navštívil vyslanec a vynaložil veškeré výmluvnosti, aby ho získal. Podařil se mu to u rozeného vojína brzo a tím snadněji, ješto se jednalo o celé křesťanství. I Josefinka na-

hlížela toho potřebu a zatajovala vnitřní bolest, smutnou předtuchu.

Rodoslav se zbrojil takovou sílou, jakoby sám chtěl osmanské říše vydobýti. Proto se také zasnoubil ve vší tichosti. Veřejné radovánky měly se konati až po válce. Vroucně se rozloučil s milenou chotí a brzy přitáhl do Benátek, kde se všickni shromažďovali. Vojsko a loďstvo rozložilo se vůkol města. Avšak bohužel příliš se otálelo. Mnozí panovníci, majíce doma zaneprázdnění, nemohli přijíti, ač to přislíbili, jiní se zase velmi pozvolna zbrojili. Chybili velmi, nepoužili vhodného času.

Netrpělivě dlel Rodoslav v Benátkách. Vyrážel se rozličně. Seznámil se se španělským admirálem Otoslavem. Otoslav byl starý, zkušený už muž. Pocházel z Madridu ze znamenitého rodu. Už mnoho vavřínů si vydobyl a předce si nedal pokoje. Jsouce oba téhož smýšlení, stali se brzy nejvřelejšími přátely. Mnohdy se spolu po několik hodin vyráželi. Jednou mluvili o budoucí slávě a vítězství, procházejíce se na blízku krásných Benátek. Vstoupili do hostince, aby se občerstvili. Vínem rozehráli, vedli tuto řeč:

„Podivná to věru věc,“ začal Otoslav, „že člověk tak mnoho lpí na věcech pozemských a vše podivuhodné i na vojáka dojem činí, ač mu vše má býti lhostejné.“

„Jak to myslíš?“ vpadl mu Rodoslav do řeči, „už po delší čas pozoruji, že jsi zasmušen.“

„Nechci ti to, příteli, smlčeti. Trápí mne po-

divná předtucha. Už dlouho slýchal jsem o podivném muži, jenž zde o samotě žije a i do budoucnosti vidí a ji předpovídá. Než jen těm se svěruje, o jichž mlčelivosti jest přesvědčen; neboť kdyby se benátský senát o něčem dověděl, vedlo by se mu špatně. I já ze zvědavosti jsem se ho ptal, jak válka vypadne. Nahlédnuv do hvězd pravil, že sice stkvělého vítězství dobudeme, ale nej-
udatnější mužové že do vlasti k rodinám svým se nenavrátí.“

„Příteli!“ vyskočil Rodoslav, „děláš mne velmi zvědavým, avšak takovým věcem nepřikládám víry. Jen že to neobyčejná věc, chtěl bych ho také navštívit. Mohu?“ „Můžeš, chceš-li, půjdeme k němu budoucí noc.“ „V noci?“ „Ovšem, nesmíme ho prozraditi. Zítra na večer vstoupíme na loďku a odeběřeme se do hostince, bychom na se neuvalili podezření. Jsme také dobře ozbrojeni. A až bude čírá tma, odeběřeme se k němu.“

Podali si ruce, druhého pak dne navštívili starce. Měl dlouhý jako sníh bílý vous, přioděn byl dlouhým kabátem, dojímavého byl obličej, přívětivě se usmíval. Pod brvami ale koulely mu ohnivé oči, vážné bylo jeho čelo. Vlídne jich přivítal. Dle tamějšího obyčeje přinesl jim sluha občerstvení. Otoslav mu řekl, proč k němu přišli. Starec se zakabonil, zamračil. Řekl, že velmi nerad o válce mluví. Rodoslavu ale, známému reku, nechce prý prosby odřící, avšak prosil za odpuštění, pak-li výrok bude proň nepříjemný. „Musím se vám,

pánové, vyznati, že chovám velkou obavu. Mnohý, jenž by pro blaho člověčenstva velmi blaze působil, zanikne na vždy. Než tak jest usouzeno.“

Dlouho ještě rozmlouvali. Sypací hodiny okazovaly jedenáctou. Tu vstal kmet a uvedl jich do tajemné světnice. Nikde nebylo dveří viděti. Starec vzal na se železný kruh, že to až zařinčelo. Dřevěná okenice otevřela se sama od sebe. S dvěma svíčkama šel starec napřed, za ním lezli do tajemného pokojíka. Na železném stole ležely nebe- a zeměkoule, dalekohledy a jiné nástroje. Otvor se opatrně zavřel. Nyní dal kmet zrcadlo na stůl, zhasl a otevřel štěrbinu, která se v prostřed zdi nacházela, odkudž nebe hvězdami poseté bylo viděti. Nenadále se zachvěl Rodoslav. Viděl, kterak se hvězdy jako bleskem tam pohybují a kterak jiskry lítaly. Starec si sedl ku zrcadlu, zvláštním způsobem leštěnému, a vypočítával na lístku události.

Byl tehdáž ten nemrav a nezpůsob, že císařové a králové si drželi hvězdáře, kteří jim z hvězd budoucnost předpovídali. Ano i Valdštýn, znamenitý hrdina, věřil hvězdám velmi. Ovšem jest to hřích a pošetilost. Budoucnost je pro nás temnou rouškou zastřena. Jen Bohu vševědoucímu jest známa. Arci něco se může náhodou vyplniti. Za našich dnů ví každý, jaká to hloupost, a nikdo tomu nevěří. Poznáváme, jak lidé tehdáž byli ještě zaslepeni.

Čím více stařec četl a vypočítával, tím více

se kabonil. Konečně byl s obtížnou prací hotov. Podepřel si o lokte hlavu, by si odpočinul a z hluboka oddychoval.

„Jsem hotov!“ pravil konečně, „avšak Rodoslave prosím, nechtěj, abych ti oznámil, čeho jsem se dověděl. Nešťastný jest pro tebe výsledek, neštěstí velké tě očekává, leč bys chtěl náruživost přemoci a rozumu uposlechnouti.“

„Což jsem děcko?“ rozdurdil se Rodoslav, „že mne chceš zastrašiti. Vyzývám tě, abys mi hned oznámil, co mne ve válce očekává!“

„Nuže! žádáš toho, slyš: Očekává tě velká sláva, dostaneš se vítězně až do středu země nepřátelské. A tu budeš na vrcholu své slávy. Tu zanikne sláva tvá, temný mrak neštěstí tebe zastíní. Dalek svých miláček budeš žíti. Mramorový pomník hlásati bude slávu tvou, ale ty skončíš život svůj v ponížení, v porobě.“

„A tím dosáhnu cíle, jemuž žádný pozemčan neujde,“ odpověděl Rodoslav, „děkuji ti, viz ale, že neustoupím. Mám ducha vojenského a za největší štěstí pokládám vavřínem býti ověnčen a jméno své nesmrtelným učiniti.“

Rozloučili se. Rodoslav bral se zasmušen domů. Měl nepokojnou noc. Viděl ve snu Josefinku. Rozpínala rámě své, aby ho od vojny zdržela. Teprv k ránu pookřál tichým spánkem. Sotva že se probudil, čekal naň již posel senátu benátského, aby mu zvěstoval, na čem se usnesli. Už třetího dne měl odtáhnouti. Byl čas. Nepřátelé jich už ohro-

žovali. Ve všech přístavech byl dán rozkaz, aby se ozbrojili a shromáždili. Nyní byl Rodoslav hlukem a slávou vojenskou opojen. U svého loďstva dával pilně rozkazy. A když příznivý nastal vítr, vyplouli, kojíce se tou nejlepší nadějí.

Značná moc ploula proti osmanskému loďstvu. Už spatřili nepřátely, už se chystá vše ku krvavé srážce. Když obě strany dosti připraveny byly, dáno bylo znamení k bitvě. Bitva nastala. Smrt měla hojnou žeň. Jak hrůzné to podívání! Člověk zuří proti člověku, v krvi bratra svého smáčí ruce. Jak velké odpovídání budou jednou ti míti, co jsou původcové války, která se protivuje lásce Boží.

Rodoslavovo loďstvo bylo mezi křesťany největší. Měl i udatné neohrožené mužstvo. Vůdcův rozkaz naplňoval jich chrabrostí neobyčejnou. Strašně řádili mezi nepřátely. Rozhodli bitvu. Jimi utrpěli Turci ohromné zkázy a ztrativše vši zmužilosti, dali se na útěk. Se slávou shromáždily se lodě reky naplněné. Rodoslav byl ode všech uznán co původce vítězství. I radil, aby se nepřátelského zmatku použilo a aby se pronásledovali. Dobrá a moudrá to byla rada. Všickni souhlasili. Brzy dohonili lodí nepřátelských a zničili jich, že ve vlnách mořských byly pohřbeny.

Avšak i Rodoslava zasáhla ruka Páně. Člověk nemůže přírodě poroučeti. Příroda se mnohdy hněvá, že člověk v zpupnosti jí chce veleti, a škodí mu velmi. Strašná povstala bouře. Vysoké vlny zmítaly sebou sem tam. Lana a plachty se roztrhaly,

blesk roztrávil stěžně. Nadarmo se namahali lodníci, aby lodě zůstaly pohromadě. Jak míče rozptýlily vlny lodě na všechny strany. I Rodoslavova loď zmizela, a nemajíc kormidla byla tím více zmítána.

Dobyté vítězství nad nepřátelským loďstvem rozhlásilo se jako blesk po celé Evropě navracujícími se vojny. I Josefinka uslyšela o velkých skutcích a slávě svého manžela, které si opět vydobyl. Radost naplnila celou její duši. Každého dne očekávala, že se navrátí, avšak marné bylo přání marné čekání. Jinak bylo usouzeno.

Rodoslavova loď byla tak spustošena, že každého okamžení očekávali, že se ztroskotá. Konečně se bouře ukonejšila, vlny umenšovaly. Ale blížila se noc a až do rána nemohli na porouchané lodi zůstat. Zoufalost lomcovala lodníky, když náhle zavznělo z paluby: „Země!“ Jako elektrická jiskra oživilo jedinké toto slovo mužstvo. Radostně se uchopili zase práce. Vytáhli plachty, co ještě měli, vypumpovali vodu, poopravili kormidlo. A předce se nemohli ještě za světla k žádoucímu břehu dostat.

Co s loďkou napřed byli posláni, zvěštovali, že našli příhodné místo, kdeby pohodlně přistáli. Radostně a nově oživeni vynesli co nejrychleji zbraně a všechny drahocenné věci na břeh. Bohužel měli už sotva tolik potravy, že jen nuzně hlad zahnati mohli. Avšak radostí naplnění, spokojili se, že vyvázli z moře na pevnou zem. Celé muž-

stvo se blaženě uložilo a klidný spánek zastřel brzo jejich oči.

I Rodoslav odpočíval, avšak jen krátký čas. Probudil se. Jasně svítil měsíc, smutné myšlenky zapudil mu spánek. Nechtělo se mu více ležeti. Vstal, vzal meč a pancíř a procházel se mezi spícími soudruhy, aby krajinu vyšetřil. Přívětivé lesíčky se rozprostíraly bujně kolkolem. Najednou zahlídl ve zdálí světlo, opatrně přistoupil blížeji a spatřil konečně vysoké zdě pevnůstky. Bouří zahnán nevěděl, komu patří. Spozoroval i kroky a uslyšel několik mužů mluvit. Chytrost a lest přemohla tu udatnost. A kdo by se také odvážil v cizí zemi do boje? Rodoslav se ukryl v křoví. Nedaleko něho rozložili se čtyři mužové, na nichž při měsíčním světle turecký oděv poznal.

„Poslyš, Ali,“ pravil jeden, „jest-li se potvrdí, že sultánovo loďstvo zcela jest zničeno, pak jsme u velkém nebezpečí.“

„Jak to myslíš, Osmíne?“

„Že to nenahlížíš! Což není to do nebe volající hřích, že v naší nedobytné pevnosti žádné posádky není? Vždyť nás jest padesáte, a předce by mohla naše pevnost celému loďstvu vzdorovati. Proč ji jen tak zanedbali; jediná loď by nás zapudila. A potom jaká zásoba potravní se zde nalézá! Celé vojsko mohlo by ní na délsí čas vystačiti. Tak málo lidí zde zanechali! Jen aby prý se lodě obsadily. Vždyť se nemůžeme ani myším ubrániti!“

„Což se budu o to starati, pokud máme oheň a meč, neuškodí nám nepřátelé!“

„Snad se nespoleháš na zdejší obyvatele?“

„Inu ovšem, pro boj se nehodí, ale lstiví a závistiví jsou. Snadno by soused sousedu pole zpuštošil, kdo ví, co cizí vyslanec u našeho kadiho chtěl. Dlouho a tajně spolu rozmlouvali. Chtěl bych krk vsaditi, že v tom vězí lest, ješto žádného vojska zde není. Domnívají se, že nepřítel po dobytém vítězství nejprv tohoto důležitého místa se zmocní a odtud snadno do Cařihradu se dostane. Než, co nám potom, pojďme si raději odpočinouti.“

Co nejpozorlivěji naslouchal Rodoslav. Hned se rozhodl, že se zde umístí a zdrží tak dlouho, až by se toho křesťanské moci dověděly. Navrátil se ku svým a záhy z rána zbudil vojíny, aby jich k vojenskému podniknutí povzbudil. Měl ještě tři sta udatných vojáků. Velmi snadno mohl s nimi pevnost obsaditi, ba i proti větší moci se hájiti. Tím lehčí to bylo, ješto potravy byla hojnost. Jakmile se vojáci připravili a ozbrojili, vytáhl ještě v noci a táhl k pevnosti. Stráž u brány pobili a dostali se do pevnosti, aniž by byl nepřítel procítnul. Nyní povstal ovšem křik, avšak Turci byli povražděni, než zbraně se mohli uchopiti. Vycházející slunce pozdravilo Rodoslava co vítěze. I poblízké vesnice obsadili, opravili hradby a připravovali si jisté a pohodlné stanoviště. Odtud doufal Rodoslav, že s pomocí spojenců do vnitř osmanské říše vnikne.

Velká byla radost vítězů. V přepychu hověli vyražení a snili o krásné budoucnosti. Avšak jak často klamává člověka naděje, jíž nejvíce se kojil! V hlubokém spánku byli ponořeni Rodoslav a druhové, když neobyčejným hlomozem probuzeni byli. Domnívali se, že jsou v zemi vil, obklíčeni ohnivým mořem. I pevnost i okolní vesnice stály v plamenu. Mocný kouř vystupoval k zardělému nebi. Co nejrychleji se museli zachrániti. Co ze svého majetku vzíti mohli, vzali a vyběhli z domů. Ale jaká to cesta! Nesnesitelné horko! Konečně předce vyšli ven z pevnosti. A tu jich přepadli ozbrojení obyvatelé. Krvavý nastal boj. Udatní rekové padali jako mouchy. I Rodoslav, byv mocně udeřen sklesl bez sebe k zemi.

Když k sobě přišel, ležel na bídném lůžku. Rány měl obvázané. Starý Turek ho ošetřoval. Zamračeně hleděl Turek před sebe, na žádnou otázku Rodoslavovu neodpovídal. Tak uplynulo několik dní. Několikráte navštívil ho i lékař, obvázal rány a předepsal léky. Přirozená síla a zachovalost, spojena jsouc s všemožnou péčí, zachránila Rodoslavu život. Brzy se pozdravil. Nadarmo se ptal, jak se vede jeho soudruhům. Nikdo mu neodpovídal.

Zamyšlen ležel jednou na loži. Nenadále vstoupil bohatě zlatem protkaným oděvem přioděný Turek. Blížil se k loži a ohnivým zrakem pobížel na nemocného, jenž zcela ještě vyléčen nebyl.

„Přisám Alah!“ pravil, „nesklamal jsem se.

Bojoval jsem již s tebou, divoký reku, znám tě dobře. Slyš osud svůj! Nemáš ještě zemřít, ale sláva tvá zanikla na vždy. Jsi sultánův zajatec, a umřel jsi pro budoucnost. Dalek svých příbuzných, ostříhán co nejpečlivěji, odtržen od světa, sám pro sebe máš žít. Tělo tvé bude nečinností hníti. Tím se ale těš, že jsi si vydobyl slávy veliké. Budoucí pokolení tě vřadí na roveň Hannibalu, Alexandru a Caesaru. Toť jediná útěcha a sláva vojáka, dobyvatele. Na krvavém základě staví si vítěz památku svou. Anděl míru ten zase radostně jen šíří všude dobrodiní a požehnání.“

Hrabě Rodoslav předzvídal osud svůj. Viděl, že na vždy jest ztracen, že žádné již nemá naděje. Zpomněl si na svou milou manželku. Přál si, aby jí alespoň ještě směl psáti. Baša mu toho povolil. Se stísněným srdcem uchopil se péra a oznamoval jí sám osud svůj.

„Věrná choti, rozmilá Josefinko!

Žij blaze, dobrá duše, největší štěstí života mého! Podléhám osudu. Nikdy již se neuvidíme. Zpomínej na mne tou láskou, jakou já na tebe až do posledního vzdechnutí zpomínati budu. Jak jsem byl nevděčným. Slávou a vznešeností jsem se stkvěl. Tys byla perlou v koruně štěstí mého. I my jsme mohli tisíce oblažovati. Avšak, kdo může osudu svému poroučeti? Nenasytná byla žádost má po činech. Nepokojný duch mne povždy podněcoval a svrhl s výše největšího štěstí. Má vy-

dobytá vítězství byla most, s něhož do propasti jsem spadnul. Tvůj obraz mne doprovodí až do hrobu, ten mne bude povždy těšiti a že tě ztrácím, bude mé největší trápení. Znáám tvého ušlechtilého ducha. Mužně budeš snášeti osud tak krutý. Dobrotivý vojvoda tě neopustí. Měj se dobře! S Bohem buď vždy — umlkám, aby mi srdce docela nepuklo.

Tvůj Rodoslav.“

Turek věrně dostál slovu. Josefinka obdržela psaní benátským senátem. Rodoslava ale zavezli do vnitř říše osmánské, do pustin arabských. Nečinnost zžírala jeho činného ducha, až dle předpovědění benátského starce smrt ho povolala z tohoto světa. Dějepis zaznamenal ovšem činy jeho do mramoru.

Josefinka se odevzdala zcela do vůle Boží, která způsobem nevyzpytatelným řídí a spravuje osud náš, a snášela vše tiše. I vévoda a otec její podlehlí osudu pozemčanů, zemřeli. Josefka zdědila mnoho. Její největší blaženost byla dobročinnost. Hojně udělovala dobrodiní. Velkého byla ducha, ale také velké dobroty. Panovala mnoha poddaným a okazovala jasně, že pochází z vévodského rodu. Nezadala si ve svém právu a každému, kdo toho zasluhoval, byla milostivou paní. Bůh jí požehnal, poněvadž sama jiným hojně žehnala. V skutku, kdo věrně se drží svatého náboženství, toho neo-

pustí anděl strážný a proto ještě po mnoha stolecích žíti bude Josefinka v srdcích lidských.

Tak chrání Bůh ctnost, tak odměňuje nevinost. Už co dvouleté děcko osiřela Josefinka. Cizí péčí prospívala. Často ji chtělo neštěstí zničiti, ale anděl Boží byl při ní. Nabyla dědictví, nabyla jména svého. — Ostříhej i ty, čtenáři, ctnost, nevinnost svou a hluboko si vštíp v srdce: „Kdo se v Boha důvěřuje, na skále staví blaho své!“

Nákladem kněhkupectví **B. STÝBLA** v Praze
vyšly a k dostání jsou ve všech kněhoskladech
tyto knihy zábavné a poučné:

Amalie, aneb: Kdo pravdu hledá, také ji nalezá.

Vypravuje volně dle německého od Alf. Ig. Stel-
ziga P. K. Hložek. (S ocelorytinou.) —.30 nkr.

Andulka Rosová. Vypravuje dle slečny G. Ken-
nedy-ovy E. Šebek, c. k. profesor v Písku.
(S ocelorytinou.) —.24 nkr.

Besední věnec. Sbírka deklamací ku besedám a
jiným příležitostem. Sestavili M. K. M. a F. A. M.
zl. 1.—

Bosko malý čili dobré dvě kopy kouzelných kou-
sků, které se velmi suadno vyváděti dají pro
zábavu a obveselení ve společnostech. S pří-
davkem rozmanitých žertovných kousků a ně-
kolika předpisů na strojené inkousty a rakéty.
Dle vlastní zkušenosti a nejlepších spisů sestavil
F. Hočárek. Druhé, obrazy ozdobené vydání.
—.20 kr.

Bůh mstitel zlého. Povídka pro mládež od Fr.
Hoffmanna. Přeložil Jan Ev. z Dolů. (S ocelo-
rytinou.) —.24 kr.

Cesta nepravosti. Povídka od Frant. Hoffmanna.
Přeložil A. J. P. (Se 4 ocelorytinami.) —.36 nkr.

Dějepis pro mládež česko-slovanskou. (S ohle-
dem na „Zeměpis pro vlasteneckou mládež.“)
Od Jana V. Poklopa, učitele na hlavní škole
u sv. Petra. —.30 kr.

Deklamátor. Milé mládeži naší podává Václav
A. Crha. 73 básní v ryté obálce za 24 kr.
v malované vázaný —.34 nkr.

Divadla pro děti:

Učitel ve francouzském zajetí. Velká původní
činohra pro děti ve 4 jednáních. Od P. Frant.
Pravdy. —.20 nkr.

Štědrý den. Původní činohra pro děti ve 3
jednáních. Od P. Fr. Pravdy. —.20 nkr.

Písničkář. Dramatické přání k narozeninám
otcovým. Složil P. J. J. —.12 nkr.

Slepá babička. Původní činohra pro děti ve
třech jednáních od P. Fr. Pravdy. —.20 nkr.

Dívčino srdce. Dárek pro naši milou mládež.
Z frančiny podává J. V. Kašpar. (Závistivá sestra.
— Žofie. — Valerie. — Emilie. — Nevinný klep.)
(S ocelorytinou.) —.24 nkr.

Dívka hrdinská. Povídka od Fr. K. Přeložil P.
J. Š. S 3 malovanými obrázky. —.24 nkr.

Dívka z českých hor. Dle Werferových povídek
vypravuje Jos. Ant. Šrůtek. (S ocelorytinou.)
—.40 nkr.

Dvacet her milé mládeže česko-slovanské.
Sestavil Karel Bulíř. Kreslil Frant. G. Chalupa.
S černými obrazy —.50 nkr.
s malovanými —.80 nkr.

Kalich krve aneb: Pomsta náleží Hospodinu. Hi-
storická povídka z časů krále Vladislava II.
Jagellonce. Pro mládež dospělejší původně
sepsal V. A. Crha. (S ocelorytinou.) —.30 nkr.

- Kamzikostřelci** aneb: Císař Maxmilian na stráni Martinské. Pro dospělejší mládež zčeštil Fr. J. Dobicer. (Druhé vydání.) S oceloryt. —.24 nkr.
- Knížka o hmyzech**, neboliž naučné vypravování o motýlcích, včelách, chroustech, komářích a jiných, s příklady paměti nejhodnějšími pro dívky česko - slovanské, od Karla Amerlinga, doktora v lékařství, ředitele c. k. české vzorní hlavní školy atd. Díl I. (S ocelorytinou.) —.20 nkr.
- Knížka o zdraví lidském** k seznání, zachování a uzdravení člověka. Vydáno od věrného přítele lidu. —.30 nkr.
- Maxmilianův podvrácený trůn v Mexiku.** Zevrubné popsání bouřných i krvavých udalostí Mexických, jakož i poučení o zemi Mexické, jejím obyvatelstvu a o jejích dějinách od dobytí španělského až na naše časy. Sestavil V. A. C. —.20 nkr.
- Milionář.** Povídka pro každý věk od Frant. Hoffmana. Přeložil Emanuel Koliha. (S ocelorytinou.) —.30 nkr.
- Mladá trpitelka.** Povídka od Frant. Pravdy. (V komisi.) —.30 nkr.
- Mladý bubeník** aneb: zdárný syn. Povídka pro mládež podle G. Nýrice od F. B. Tomsy. (S obrázkem.) —.24 nkr.
- Na severu.** Povídka mravoučná pro mládež od Fr. Hoffmanna. Přeložil P. J. Š. (Se 4 ocelorytinami.) —.24 nkr.
- Obležení Kolobřehu.** Povídka pro mládež od

Fr. Hoffmanna. Zčeštil Eman. Koliha. (S ocelorytinou.) —.30 nkr.

Obrazy z pouště. Vypravování pro dívky s osmi vyobrazeními. Sepsal K. G. Trávnícký. 1 zl.

Otec a syn čili: Vojsko francouzské v Rusích. Dějepisná povídka pro mládež i dospělé. Vzdělal P. J. Š. S 3 malovanými obrázky. —.24 nkr.

Padesáte bájek. Pro naše milé maličké sebral V. S. Štulc, sídelní kanovník na Vyšehradě atd. (Třetí vydání. Skvostně vázaná.) zl. 1.—

Perla na jezeře zemrudovém. Povídka od Viléma Herchenbacha. Přeložil V. Förster. (S ocelorytinou.) —.28 nkr.

Petr Veliký, ruský car. Dějepisná povídka pro mládež i dospělé od P. J. Š. S 3 malovanými obrázky. —.24 nkr.

Po půlnoci. Román od Václava Vlčka. 2 díly. zl. 2.—

Povídky pro mládež česko-slovanskou. Z polského přeložil F. B. Žilovický.

Sv. I. obs. Kněžna Lubomířská. — Děti Savojské. —.24 nkr.

Sv. II. obs. Neznámý dobrodinec. — Svatvečer nového roku. — Bitva u Torgavy. —.12 nkr.

Sv. III. obs. Tři Litvinky. — Dva bratři. —.20 nkr.

Sv. IV. obs. Údolí Amonino. — Dvě pověsti. —.24 nkr.

Přítel v nouzi aneb: Dobročinnost se odměňuje. Povídka od Frant. Hoffmanna. Přeložil Fr. K. Se 4 ocelorytinami. —.24 nkr.

Robinson, obraz životopisný od P. J. Š. Popsání osudů plavce, žijícího dlouhý čas na pustém ostrově. S devíti malovanými obrázky v tuhých deskách. —.80 nkr.

Robinsonády. Spisek obrázkový pro poučení a zábavu. Vzdělal P. J. Šulc. S 8 malovanými obrázky. Druhé vydání. zl. 1.—

Rodina Whartonova. Povídka z amerického boje o osvobození pod Washingtonem. Pro mládež vzdělal Jan Přibík. S třemi malovanými obrázky. —.24 nkr.

Růže Římská, aneb: cti otce a matku. Povídka pro dospělejší mládež dle německé vzdělaná od Josefa Zimmermanna. (Druhé vydání.) S obrázkem. —.24 nkr.

Sestra Cyrilla. Povídka od Františka Pravdy. —.30 nkr.

Slepá paní. Román od Bedřicha Mosera, redaktora humoristických časopisů Brejlí a Šotka. (Druhé vydání.) —.40 nkr.

Sokol. Společenský zpěvník česko-slovanšský. Se-stavil F. A. Urbánek. (Čtvrté, rozmnožené vydání.) —.32 nkr., v tuhých deskách —.40 nkr.

Stará kniha čili: Marná jsou úsilí bezbožných. Původní povídka. Sepsal Josef Sokol. (S ocelorytinou.) —.50 nkr.

Stromeček vánoční. Dárek štědrovečerní hodným dítkám, vzdělal a vydal V. P. Poděbradský. Se 6 malovanými obrazy. V tuhých deskách s barevnou obálkou. zl. 1.—

- Stříbrný peníz.** Povídka od Fr. Hoffmanna. Přeložil P. J. Š. Se 4 ocelorytinami —.24 nkr.
- Tajné manželství.** Román. Přeložil Josef Dudych, farář v Pertholticích. —.60 nkr.
- Turci u Vídne r. 1683.** Povídka dějepisná pro mládež i dospělé od W. O. z Hornů. Přeložil P. J. Š. Se 4 ocelorytinami. —.24 nkr.
- Vánoce ve Lhotě Zálabské.** Poučné a zábavné čtení pro mládež od Pavla Jehličky. (S ocelorytinou.) —.24 nkr.
- Věrná matka.** Co matka pro své dítě podstoupiti může. Povídka pro mladý i dospělý věk od F. Hoffmanna, přeložená od Dr. Josefa Pečírky. Druhé vydání. (S ocelorytinou.) —.24 nkr.
- Věrná krev.** Mravoučná a dojmavá povídka pro mládež od Fr. Hoffmanna. Přeložil P. J. Š. Se 4 ocelorytinami. —.24 nkr.
- V knihách byla jejich spása.** Obraz ze života českého lidu v 18. století od Pavla Jehličky. (S ocelorytinou.) —.30 nkr.
- Za mořem.** Povídka mravoučná pro mládež od Fr. Hoffmanna. Přeložil P. J. S. Se 4 ocelorytinami. —.24 nkr.
-